Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Октябрийн 1921 оной Хүдэлмэрийн Улаан Знамя-тай

№ 93 (16016) | 1982 оной апрелиин 21, среда | Сэн 3 мүнгэн

ХАБАРАЙ ҮДЭР ЖЭЛ ТЭЖЭЭХЭ

ҮДЭР БҮРИ ҮРГЭДЭНЭ

Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой лугомелиоративна оньһожоруулагдамал угаадай гэшүүд тэжээлэй ургамалнуудай таригдаа полидо 1500-тонно наг шэбхэ зөөһэн байна. Тинхэдэ районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй механизаторнууд 1400 тонно органическа, мүн 280 тонно минеральна үтэгжүүлгэтэй холигдоһон торф оруулаһан байха юм.

Һаяхан ажахын тракторно- таряан ажалай нэгэдэхи бригадада органическа үтэгжүүлгэ полиндэ зөөхэ тусхай отряд байгуулагдаа. Эндэ таряан трактор, нэгэ бульдозер, шэбхэ ашаха тухеэлгэтэй нэгэ трактор һаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ трактористнууд Максим Жамбиев, Акзам Шакиров, Борис Аглеев, трактористай тэргэдэ шэбхэ ашагша Максим Аглеев гэгшэд хүндэтэйгээр ажаллана гэжэ тэмдэглэлтэй.

Эндэ сабшалан, бэлшээри уһалха хүдэлмэри түргэг дундаа. Һүүлэй мэдээгээр, табан бүлүүр станцыг һаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Тэрэнэй хоёрынь Михаил Финчиновэй хүтэлбэри доро Харнайда, нүгөөдэ хоёрынь Таһархайда, Тагир Шакировай даадаг таһадахи станцинь Мандайда сабшалан уһалжа байнгай. Бүхыдөө 200 шахуу гектарай сабшалан, бэлшээри уһалагдаа.

Газарай үрэжэл һайжаруулхаар соносхогдоһон сабшагай хоёр һарын эхиниһээ хойшо 4 мянга гектар һуургааг, мянгаад бахана отологдожо бэлэдэгдэнэ.

Ц. ХОБРАКОВА.

ГАЗАРАЙ ҮРЭЖЭЛ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

МАРТ 15 — хоёр һара — МАЙ 15

БЭЛЭН БОЛГОО

Нёдондо намар республика дотороо үүсхэл гаргаһан Бэшүүрэй районой механизаторнуудай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй уряае Захааминай районой Хаминин совхозой механизаторнууд һайшаан дэмжэжэ, хабарай тарилгада, мүн шэнэ ургаса хуряалгада хабаадуулагдаха бүхы машина, техникээ заһабарилжа, бэлэн болгохо ажалаа һайнаар эмхидхээ бэлэй. Тиигэжэ мүнөө хабарай тарилгын машина, техникэ бүхыдөө бэлэн болонхой юм.

Заһабарилгада хабаадагшад сеялкэ, плуг, культиватор, борнойнуудаа түгэс заһабарилжа дүүргэһээр лэ, ургаса хуряаха техникээ бэлэн болгожо захалаа һэн.

Байгша оной эхээр совхозой механизаторнууд комбайнуудаа Майн 1-дэ сүм заһабарилхаар зорилго хараалаа һэн. Харин һаянай мэдээгээр эдэнэр бүхы комбайнуудаа заһабарилжа дүүргээд, үбһэ хуряаха техникээ бэлэн болгохоор ажалаа эхилээд байна.

Г. ОЧИРОВ.

ҮБДЭГСӨӨ НОГООН НЭМЖЫХЭЛ

— Бүхэли жэлэй туршада хэхэ ажалнай тодорхойлогдонхой, сэхэнхи ажалаа хабарай сагта хэхэ байнабди. Тиимэнээ газарай үрэжэл һайжаруулха хоёр һарын туршада хэхэ ажалнай угаа ехэ, — гэжэ тэжээл үйлэдбэрилхэ түс отрядай начальник А. Д. Убушеев хөөрэбэ.

Түсэбэй ёһоор энэ хоёр һарын туршада 3700 тонно наг шэбхэ шэрэхэ, 150 гектар сабшалан уһалха, 100 гектарайнь хүрьһэ дээгүүрнь элдүүрилхэ, 120 гектар дээрэ наг шэбхэ тараажа, хүрьһэндэнь шэнгээхэ, 754 гектарай шулуу шохой түүхэ, сэбэрлэхэ байна.

Энээнһээ гадна 3000 һуургааг отолхо, шэрэхэ, 3 километр утатай хорёо шэнээр бариха, бэшьюнь заһабарилха хэрэгтэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ фермэнүүд дээрэһээ наг шэбхэ шэрэгдэжэ эхилээ. Тэрэ сохэнхидээ элһэлит газарта гаргадана. Энэ ажалда трактористнууд В. И. Захаров, Н. Ж. Ангрускаев, самосвалай жолоошон Д. Б. Ангрускаев, ашаа тээдэг машинаар А. Б. Андренов, бульдозерист Б. Б. Хоренов гэгшэд онсо шалгарна. Мүн лэ РУМ түхэлэй машинаар В. С-Д. Шенхоров, В. А. Оболоев гэгшэд минеральна үтэгжүүлгэнүүдые сабшалан дээгүүр сасажа байнхай. Зүгөөр иимэ үтэгжүүлгэнүүд колхозло бага абтана. Районой «Сельхозхимия» нэгэдэл энээндэ анхаралаа хандуулха бээ гэжэ һанагдана.

Газар уһалха хүдэлмэри эндэ һайнаар ябуулагдажа байнхай. Хонгоодор гэжэ газарта В. Е. Саганов, С. Б. Шобосоев гэгшэд бүлүүр станцинуудые түхэреэн сүүдэлдэ хүдэлгэнэ. Тэдэнэр уһалжа байнгаа нэгэ газарта сугнаржа, нуур болошохогүйн тула түмэр хоолойнуудаар сүүдхэдэ гурба дахин һорууулжа, ондоо тээшэнь табина, уһалагдаха газараа һэлгэнэ. Эрхүү мүрэнэй үһэн мүнөө жэл бага байна. Тиимэнээ газар уһалагшад голой түүнээ газарыень бэдэржэ, уһысень һоруулна. Мүн лэ Гужар гэжэ газарта колхозой бетеран К. Е. Демин участогаа нэгэ удаа уһалжа дүүргэхээ байна.

Таряалан болон сабшалангай ургасые малда гэшхүүлхэгүйн тула тэрэнние һайнаар хорёолхо гэжэ ороолдоно. Эндэ Д. Р. Андреновой хүтэлбэрилдэг нэгэ бригада хүдэлнэ. Хорёо баригшадай дунда илангала залуу хүбүүд Гомбо Укоев, Радиж Ангрускаев бэрхэр ажаллана. Тэдэнэр элһэлиг газар малтажа, баханануудые һуулгана. Энэмнай ажал ехэтэй ааб даа. Тиигэбэшье тэдэнэр километр шахуу ута посхоод шэнээр баринхай.

Юрэнхы дээрээ энэ колхоздо мүнөө жэл үбһэ ногооной баян ургаса абахын тула яһала һайнаар ажаллажа байна. Тиимэнээ ниитын малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгдэхэ бээ гэжэ һанагдана.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүлүүр станцинуудай машинистнүүд В. Е. Саганов (зүүн гарһаа), С. Б. Шобосоев гэгшэд тазараа уһалха тухай зүбшэнэ; уһа һоруулха нүхэн соолгодожо байна.

Авторай фото.

ТҮСЭБӨӨ ХАХАДЛАБА

Ниитынгээ адууһа малда һайн шанартай үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ, байгша ондо һу, мяха элбэгээр үйлэдбэрилэн, гүрэндэ тушааха түсэбөө сүм дүүргэхээр шиидэнэн Хяагтын районой «Заря» колхозой луговодуудаа газарай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэреэ комплексноор ябуулна. Һүүлэй дүнгөөр, ажахын сабшалан, поли дээрэ 1400 тонно наг шэбхэ зөөгдэжэ, 200 гектар газар уһалуурнин һубагаар, ханаабаар, 90 гектар сабшалан һайрамаар, 40 гектар газар бүлүүр станцяар уһалагдаа.

Газарай үрэжэл һайжаруулхаар соносхогдоһон габшагай хоёр һарын туршада 280 гектар сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдахаар түсэблэгдэнэн юм. Тиин үнгэрһэн һарын туршада механизаторнууд горитой хүдэлмэри хэнэн байна. Жэшээлбэл, Хара-Буусадахи 50 гектар сабшалан дисктэй борнойгоор борнойлогдоо. Мүн 150 гектар сабшалан модо, шулуунһаа сэбэрлэгдээ. Тэрэшэлэн 160 гектар хүбхэнтэнэн сабшалан борнойлоод байнхай. Мүнөө тус ажахыда түсэбөөр хараалагдаһан хүдэлмэринь түлэг дундаа ябуулагдана.

А. МОЛОНОВ.

ТАСС ШӨНӨ ҺОНИН

ЛЕНИНСКЭ УНШАЛГАНУУД

Вождиин түрэһөөр 112 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ленинскэ уншалганууд апрелиин 19-дэ Москвада, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдта болобо.

Хэблэгдэн гараһанһаань хойшо 80 жэлэйнь ойн энэ жэлдэ гүйсэхэеэ байһан В. И. Ленинэй «Юу хэхэб?» гэһэн ном тухай элидхэлнүүд шагнагдаһан байгаа.

Шэнэ түхэлэй пролетарска парти тухай марксистско-ленинскэ һургаал энэ ном дотор гүнзэгыгөөр, дэлгэрэнгыгээр найруулагданхай гэжэ хэлэгдэнэн үгэнүүд дотор тэмдэглэгдээ. Коммунис партиин теории болон политикын шухалын шухала асуудалнуудые, тэрэнэй программна, эмхидхэлэй ба тактическа гол ёһонуудые зохёолгодо Ленинэй зохёолой түүхэтэ удха шанартай байһаниинь заагдаба. Мүнөө үеын үеэл сурталай тэмсэлдэ энэ элитэ ехэ зохёолой удха шанар элирхэйлэн харуулагдана.

Эрдэмтэд, КПСС-эй ветерануд, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд, залуушуул уншалганууда хабаадаһан байна.

(ТАСС).

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГАНУУД

Казахстанай һайн дураараа Россида нэгэдэн ниислэнээр 250 жэлэй ойдо зорюулагдаһан литература ба искусствын үдэрнүүд Россин Федерацида аха дүү ёһоной хани барисаанай оршон байдалда үнгэржэ байна.

Оренбургска областьдо айлшаар ерээд байһан Казахстанай түлөөлэгшэд «Оренбурггазпром» нэгэдэлэй ажалшадай, Орскын машина бүтээгшэдэй ба нефтьшэдэй, Оренбургын гарнизоной сэрэгшэдэй урда тоособо.

Казахстанһаа ерэһэн айлшад республиканска хэблэлэй барлажа гаргаһан номуудай выставкые Ульяновскын хүн зондо дурадхаа. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Номой ордон соо эрдэм ухаанай бүхы һалбаринуудаар ород болон казах хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн 650 боти номууд табигдаһан байна. Режиссёр А. Ашимовай «Луу жэл» гэһэн үргэн экрантай лентээр «Художественный» кинотеатрта Казахай ССР-эй фильмүүдэй кинофестиваль нээгдээ. «Гонцы спешат» гэһэн картина тэрэнэй программада ороно. 250 жэлэй урда тээ ород болон казах арадуудай ниислэн нэгэдэнэн тухай тус картина хөөрэнэ. Уран һайханай болон баримтата бусад лентэнүүд бии.

Ульяновска областьдо үнгэргэгдэһэн һайндэртэ хабаадагшад—зохёохы коллективүүд республикын мүнөөнэй искусствын үргэнөөр хүгжэһые элирхэйлэн харуулна. Алма-Атагай хореографическа училищиин хатарай бүлэг ба Казахай ССР-эй гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин оркестр Димитровградта концерт табиба. Хуушан Майна тосхондо ажаһуургшад «Гульдер» гэжэ республиканска залуушуулай ансамблиин мэргэжэл шадабаритай танилсаһан байна.

Новосибирскын академгородок Казахстанай литература ба искусствын ажал ябуулагшадые хүндэмүүшэ халуунаар үгтаба. Ороноймнай томо ехэ эрдэм ухаанай түбэй эрдэмтэд эрдэм-шэнжэлгын гол шэглэлнүүд тухай, Сибирь болон Казахстанай шэнжэлэгшэдэй хани харилсаан тухай хөөрөө.

Республикын кинематографистнуудай бүлэг Новосибирскын сэрэгэй-политическэ дээдэ училищиин курсантнуудтай уулзаба. Уран зохёолшодой болон уран зураашэдай зохёохы эмхинүүдтэ хани халуун уулзалганууд болобо. Казахстанай искусствын уран бэлигтэн Новосибирскын оперо болон балледэй академическэ театрай сценэ дээрэ һайндэрэй ехэ концерт табяа.

(ТАСС).

ХҮҮРГЭШЭДЭЙ ИЛАЛТА

БАМ-ай Буряадай участок дээрэ Бүхсоюзна коммунис субботнигой габшагай ажалай ажалта ехэ удха шанартай үйлэ хэрэгээр түгэсэбэ. Энэ үдэр элитэ уран зохёолшо Вячеслав Шишковой «Угрюм-река» гэжэ нэрлэгдэһэн манай суута Витим мүрэн дээгүүр автомашинануудай гараха түүрэгэ баригдажа дүүрэбэ. Мигэжэ БАМ-ай Баруун ба Түбэй участогууд, хүршэ Шэтын областиин болон манай республикын районууд бата найдамтай замаар холбогдобо гэжэ.

Тус хүүргэ үнгэрһэн «улаан субботын» үдэр баяр ёһолоной оршон байдалда ашаглалгада үгтэжэ, тэрээн дээгүүр түрүүшын автомашинануудые — коммунис субботнигой тосоогоор алмагдаһан тулишөөр хүдэлһэн шофёрнууд жолоодон гаргаба.

Энэ хүүргэ түсэбэй ёһоор арбан найман һара соо баригдаха байгаа. Эндэ шэнээр эмхидхэгдэһэн «Мостострой-9» трестын 97-дохи отрядай коллектив габшагай һайнаар, шэн зориг тойгоор ажаллажа, бүхы хүдэлмэриеэ ороидоо найман һара соо дүүргэжэ, энэ хүүргые эрхим сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушааһан байна. Тиихэдээ хүүргэ хабсаргаха хүдэлмэри гансал үбэлэй үедэ хэгдээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, энэ түргэн урасхалтай мүрэнэй урдажа байһан үедэ хүүргын тулганууде тодхохын аргагүй. Гансал үбэлэй хүйтэн дошхон мүрэниие мүльһөөр хушажа номгоруулна бшуу. Энэ үедэ хүүргэ хабсаргагшад хүдэлмэриеэ эхилээ. Түрүүшын үбэл хүүргын бүхы тулганууд мүрэнэй һабын оёорто зоогдожо, бүхэлэгдэһэн байгаа.

— Манай хүдэлмэридэ бусад отрядуудһаа эльгээгдэһэн баян дуршэлтэй хабсаргагшад ехэ туһа хүргэһэн байна. Тэдэнэр манай залуушуулые мэргэжэлдээ һургаһан байха юм, — гээд тус отрядай начальник Александр Данилович Родьенко хөөрэнэ.

Залуу барилгашад аха нүхэдэй гөө зүбшөөл заабари, дүй дуршэлые халан абажа, өөһэдөөшье эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажалладаг болоһон байна. Жэшээлхэдэ, эндэ нэгэ метр бүдүүн түмэр сорлонууд уһанай һаба соо 18 метр гүнзэгыдэ түрүүшынхээ зоогдсо юм. Тиихэдэ кранай машинист, Узбекистанай комсомолой эльгээһэн Леонид Вахмянин залуу инженер Виктор Диденкэтэй хоюулан урид тооложо, шэнжэлжэ үзөөд, хабсаргагдаһан 55 тонно бахананууде үргэдэг болоһон байна. Энээнэй ашаг үрэ аргагүй ехэ.

— Иимэл байха ёһотой бшуу. Бүхы юумээ гамтайгаар гаргашалха, аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ шухала. Илангаяа бидэнэр металлаар дуталдаабди. Трестын хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд Братска ГЭС-эй барилгада хэрэглэгдэһэн түмэр хабсаргалтануудаа хэрэглэхые дурадхажа, бидэндэ туһалаа. Энээнэй ашаар хүүргын үнэ сэн нилээд доошолоо. Тиихэдэ Улаан-Удын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой худэлмэришэд ехээр туһалаа,—гэжэ А. Родненко хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Тус хүүргын барилгада эрхим һайнаар үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлһэн ажалай түрүүшүүл олон. Нэрлэбэл, ородууд В. Алехин, С. Родионов, украинедууд В. Дунец, В. Диденко, грузин Н. Абтраули, финн Эро Пелонен, эстонец Аоре Рохтла болон бусад болоно. Тиигэжэл энэ олонациональна коллектив туйлаһан амжалтаяа байгша ондо 60 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхээ байһан эрхэ сүлөөтэ, аха дүү арадуудай гүрэн — СССР-эй үндэһэ һуури табигша В. И. Ленинэй түрэһөөр 112 жэлэй ойдо зорюулба шуу.

Энэ ехэ удха шанартай хүүргын ашаглалгада үгтэһэнтэй дашарамдуулан, эндэ болоһон митинг дээрэ партиин Баунтын райкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Раднаев бүлэг барилгашадта Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудь, шангууд барюулагдаа. Удаань митингдэ хабаадагшад хүүргэ дээгүүр Витимэй зүүн бэе гаража, Шэтын областиин Каларска районой ажалшадта хүндэтэйгөөр үгтагдаба.

— БАМ-ай түмэр замай барилгын эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, энэ хүүргэ дээгүүр рельснүүд табигдажа, поезд бэлэн автомашинэнууд һэлгэсэлдээд гараха. Ерэхэ табан жэлдэ эндэ түмэр харгын тусхай хүүргэ баригдаха юм, — гэжэ «Мостострой-9» трестые эрхилэгшэ И. Д. Рассказов мэдүүлбэ.

Мүнөө хүүргэ баригшад Витим мүрэн дээгүүр түмэр харгын хүүргэ бариха худэлмэри эхилбэ.

Д. САНЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Александр Позднаковой бригада ашаглалгада үгтэһэн хүүргэ дээгүүрэ түрүүлэн, мүрэнэй нүгөө эрьедэ гаража ябана.

В. СИБИРЯГАЙ фото.

1982 июниин 20 — Нютагай Советүүдэй һунгалта

АЖАЛШАДАЙ ЭТИГЭЛ НАЙДАБАРИ

• • •

УЛААН-ҮДЭ. Ажалша коллективүүд эрхим хүбүүд, басагадаа нютагай Советүүдэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлгэ үргэлжэлһөөр. Суднэ бүтээлгын заводой механическа цехэй хүдэлмэришэдай хамтын суглаан һаяхан болобо. Цехэй ахалагша мастер, Ажалай Улаан Тугай орденто, СССР-эй профсоюзуудай XVII съездын делегат Николай Иванович **Захаровые** Улаан-Удын городской Советэй депутадта кандидадаар гурбадахяа дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугааэ баталан абаба. Мүн энэ суглаан дээрэ тус цехэй токарь, ВЛКСМ-эй гэшүүн Вера Николаевна **Богатырёвае** Советскэ районо Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

• • •

Улаан-Үдын районой «Советская Россия» колхозой гэшүүд хамтын суглаа үнгэргэжэ, районо Советэй депутадта кандидадаар колхозой гахайн фермые даагша Деомид Мефодьевич **Китаевые** дэбжүүлбэ

• • •

КАБАНСК. Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахын Еланиин отделени түрүүшүүлэй нэгэн юм. Эндэхи механизаторнуудай хамтын суглаан һаяхан боложо, ажалайнгаа түрүүшүүлые Кабанскын сельскэ Советэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлбэ. Байгалай ОПХ-гай хоёрдохи отделениин партийна организациин секретарь нүхэр И. В. Томский суглаае нээгээ. Тракторист И. М. Клеменин бодожо, сельскэ Советэй депутадта кандидадаар отделениие эрхилэгшэ Иван Александрович **Стайсуповые** дэбжүүлхые дурадхаба. Тэрэнэй дурадхалые суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар дэмжэһэн байна.

Еланиин отделениин ороһоной сигадые даагша З. А. Бронникова үгэ абажа, эхин һургуулиин багша Людмила Юрьевнэ **Банщиковае** сельскэ Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые дурадхаба.

Людмила Юрьевна залуушье һаа, хүүгэдэй, мүн түрэлхидэй дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулжа, хүн зоной дунда хүндэтэй болоһон юм. Людмила Юрьевна **Банщиковае** сельскэ Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри баталан абтаа.

Тэрэшэлэн Кабанскын РЭС-эй начальник Николай Николаевич **Холявенкые** суглаанда хабаадагшад сельскэ Советэй депутэдта кандидадаар дэбжүүлбэ.

С. ЗАХАРОВА.

• • •

ХЭРЭН. Түнхэнэй районой һуурин тосхонуудта арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй һунгалтада бэлэдхэл түлэг дундаа ябажа байнхай. Эндэ рэйонно, сельскэ, сомоной ба поселково Советүүдэй һунгуулиин округууд, һунгуулиин участогууд байгуулагданхай. Һунгуулиин окружной комиссинуудай буридэлдэ эдэбхитэй хүнүүд дэбжүүлэгдээ Мүн арадай сүүдэй, заседательнуудай һунгалтада бэлэдхэл ябажа байна. Нютаг нютагуудта агитпунктнууд болон һунгашадай клубууд үүдээ сэлибэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ ажалша коллективүүд эрхим түлөөлэгшэдөө нютагай Советүүдэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлжэ эхилбэ. Жэшээлхэдэ, «Восточные Саяны» колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан һаяхан боложо, арадай депутадуудай районно Советэй депутадуудта кандидадуудаэс ажалай түрүүшүүл— тугалшэн **С. Г. Ханхаева,** механизатор **Д. О. Малзуров,** һаалишан **В. С. Хапхаранова** гэгшэд дэбжүүлэгдэбэ.

Мүн тус колхозой гэшүүд эрхим хүбүүд, басагадаа Толтойн сомоной Советэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлээ. Тэдэнэй тоодо Хуурай-һубагай һу һаалиин фермын һаагишан **Л. А. Закомельская,** Таһархайн һу һаалиин фермын һаалишан **Д. Д. Банчикова,** тус фермын ветеринар **А. Ш. Шожоев** гэгшэд оролсоно

Нютагай Советүүдэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ үргэлжэлһөөр.

В. ЖАМБАЛОВ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэдэгинүүдые бэелүүлхын түлөө

АМЖАЛТА АЛМАЛТАҺАА ЭХИТЭЙ

ТҮСЭБТЭ арбан нэгдэхи табан жилдэ оронойнгоо түлишын-энергетическэ комплексые саашадань хүгжөөхэ талаар КПСС-эй XXVI съездын баталһан шиидхэбринүүдэй үндэһөөр тодорхой хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ байнхай. Эндэ түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые алмаха, арьбалха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Тиигэжэ, жэшээнь, 1980 ондо 125 миллион тонно условнс түлишэ алмагдаһан байгаа һаа, 1985 ондо энэ тоо 200 миллионһоо үлүү болохоор хараалагдана.

Промышленна барилганууды болон жалшадай байрын гэрнүүдые дулаасуулга болон дулаан уһаар хангалгада ороной бүхы түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдэй хорёод процент гаргашалагдадаг юм. Хоёр таһагтай квартирые тааруу дулаан байлгахын тула суудхын 50 килограмм шулуун нүүрһэ галдаха хэрэгтэй. Харин тус квартирын үүдэн, сонхонуудай дулаалагдаагүй байгаа һаань, энэ гаргаша хоёр дахин ехэ болохо.

Манай орондо, мүн хилын саанашье абтаһан хэмжээнүүдэй дүнгүүдээр харахада, гэр байрануудые һайса дулаалаад, дулаанай элшые гамтайгаар хубаарилаад байбал, тэндэ гаргашалагдадаг дулаанай гурбанай нэгэ хубние алмажа болохоор байна. Тэрэнэй тула дулаанай элшые автоматическа аргаар тааруулан хубаарилха, дулаа һэргылэн хамгаалха, мүн дулаанай элшэ хэрэглэлгые наринаар шалгаха, тоолохо приборнуудые олоор, промышленна аргаар гаргагдадагүй-һөө боложо, дулаагаар хангалгын системэнүүдые найдамтай һайнаар хүдэлгэдэг болгохо, түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые алмаха талаар абтаһан СССР-эй Министрнүүдэй Советэй хэдэн тогтоол бэелүүлэгдэнэгүй.

Манай СССР-эй 50 жилэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» завод хадаа дулаанай сетние хамгаалха приборнууд болон автоматикын хэрэгсэлнүүдые орон соогоо эгээл түрүүлэн гаргажа эхилээд, мүнөө дээрээ оройдоол гансаараа тэдэнние бүтээдэг предприяти юм. Манай заводто бүтээгдэһэн приборнууд болон түхеэрэлгэнүүд городоймнай дулаанай сетьдэ гүйсэд хэрэглэгдэжэ, туршалга гаранхай. Тиимэһээ ороной-мнай теплофикаторнууд хоёр дахин Улаан-Удэдэ сугларжа, «Бурятэнерго» управленидэ болон манай заводой бааза дээрэ бүхэсоюзна зүблөөнүүдые үнгэргэһэн байна. Орон дотор арбан нэгэдэхи табан жилдэ 60 гаран миллион түхэригтэ тус приборнууд хэрэгтэй болохо гээд тэрэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Харин манай завод тэдэнние жилдээ оройдоол 8 миллион түхэригтэ гаргаха арга шадалтай байха юм.

Теплофикаторнуудай бүхэсоюзна зүблөөнэй дурадхалнуудые хараадаа абажа, мүн бүхы ашаглалгада үгтэһэн шэнэ гэрнүүд болон түхеэрэлгэнүүдтэ дулаагаар хангалгын өөр өөрын ба томодхогдомол пунктнуудые нээхэ талаар СССР-эй Госстройн шиидхэбри дүүргэн, СССР-эй Госплан 1982—1985 онуудта манай «Теплоприбор» заводые үргэдхэжэ, үйлэдбэринь хүсые гурба дахин ехэ болгохоор хараалһан байна. Тиин «Главбурятстрой» управленидэ табан жилэй түгэсэтэр манай заводой промышленна барилгада 13,2 миллион түхэригэй, гэр байра бодхоолгодо 9 миллион түхэригэй хүдэлмэри бүтээхэ түсэб үгтэнхэй. Тиимэһээ заводоймнай саашанхи хүгжӭлтэ барилгашадай ажал хүдэлмэриһөө дулдыдаха болоно.

Мүн оронойнгоо арадай ажахыда хэдэн миллион түлөө бидэ өөһэдөөшье ороддоно гээшэбди. Ажалша коллектив бүхэн үйлэдбэриингөө ашаг үрые яажа дээшэлүүлхэ, түүхэй эд, материал болон электрын элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые яажа гамтайгаар ашаглаха, оньһон түхеэрэлгэ, машинануудаа бүтээсэ моделиинь гүйсэд автоматическа аргаар (кочегаргүйгөөр) хүдэлгэгдэдэг болохоор нарижуулагдажа байнхай. Энээнэй ашаар арадай ажахыда гансашье түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые бэшэ, харин салин хүлһэнэй гаргашые алмаха, 250 мянгаад хүн энэ ажалһаа сүлөөлэгдэхэ байна.

Хоёрдохёор, элшэ хүсэ алмаха, үлөөдэһэгүй багатай ба үлөөдэһэгүй технологи түргөөр үйлэдбэриллөө нэбтэрүүлхые ороддонобди. Энэ талаар «Шанар һайнтайгаар зохёожо, болзорһоонь урид нэбтэрүүлэн, материальна нөөсэнүүдые алмаха» гэһэн үүсхэл инженер И. Г. Соколовой ударидадаг зохёохы ёноор хүдэлдэг бригада гаргаһан байна. Тиин тус бригада 1982 оной Майн 1 болотор бүхы серийн детальнуудай гагналгые углекислэ газ дотор хэжэ, 4,3 мянган түхэригэй материальна эд, 0,7 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ. 3 тонно электродуудые алмаха уялга абаа һэн.

Нигэжэ үнгэрэгшэ жилдэ манай заводто зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй 47 бригада хүдэлһэн байха юм. Тэдэнэй ороддолгоор үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ жилэй түсэб ноябрийн 7-до сүм дүүргэгдээ бэлэй. Зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй бригадануудгээшэ уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой хүдэлмэриин ёнотойл зүб, ашаг үрэтэй эмхидхэл болоно. Нэгэ хүнэй өөрынгөө ухаагаар гүн гүнзэгы зохёол бүтээжэрхихэ, хододоо зүб шиидхэбри абаха гээшэ мүнөөнэй эрдэм, техникын хурдан түргэн хүгжэлтын үедэ бэрхэтэй хэрэг ха юм даа.

Үнгэрэгшэ жилэй июнь һарада КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй баталан абаһан «Түүхэй эдэй, түлишын-энергетическэ болон бусад материальна нөөсэнүүдые алмаха ба гамтайгаар ашаглаха талаар хүдэлмэрине шангадахаа тухай» тогтоолой тунхаглагдажа, электрын элшэ хүсэ гаргашалалгын лимидэй бага болгогдоһон сагһаа хойшо манай заводто энэ асуудалай талаар тодорхой хэмжээнүүд абтадаг болонхой. Алмалта, арьбалалтын гурим наринаар сахиха талаар социалис мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, цех, участок бүхэндэ үдэр, халаан бүри электрын элшэ хүсэ, дулаа гаргашалгын түсэб үгтэдэг, нарин хиналта эмхидхэгдэдэг юм. Энэ талаар үдэр бүриин дүнгүүд завод соохи радиогоор соносхогдодог, тусхай самбар дээрэ бэшэгдэдэг байна. Энэ мүрысөөнэй түрүүшүүлые моральна болон материальна талаарнь урмашуулгын гурим зохёогдонхой.

В. НИМАЕВ,
Улаан-Удын «Теплоприбор» заводой директор.

Коммунист тухай хөөрөөн

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Улаан-Удэ городой 16-дахи хэлхеэ холбооной отделениин хүдэлмэришэд мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ходоодоо ябанад. Энэ коллективые коммунист Лидия Петровна Шевелева хүтэлбэрилдэг юм. Тэрэ отделениингээ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэжэ шададаг юм.

Лидия Петровна залуушье һаа ажалаа тон һайн мэдэдэг. Бүхы юумэндэ эрилтэ сэхэтэйгээр хандадаг, һанаһан болоһоноо хэзээдэшье хүсэлдүүлжэ шададаг. Хүдэлмэрилэгшэдые зүбөөр эмхидхэдэг хадань тус отделениинхид ажалдаа ёнотойл коммунис ёноор хандадаг, ороддодог байна бшуу. Лидия Петровна бодото хүмүүжүүлэгшэ болонхой. Коллективэйнгээ хүн бүхэнтэй хөөрэлдэдэг, хэрэгтэй саганан зүбшөөл, заабари үгэжэ байгаад туһалдаг байха юм. Тиимэл хадань тэрэниие хүгшэн залуучуй хүндэлдэг шуу.

Һаяхан тус отделенидэ Шанарай тэмдэг барюулагдана. Нимэ хүндэдэ коллектив үнгэрһэн жилэй социалис мүрысөөнэй дүнгөөр хүртөө юм. Нёдөөдө тэдэнэр олзо оруулха жилэйнгээ түсэб 104,2 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ байгша онойнгоо нэгэдэхи кварталай түсэб СССР-эй профсоюзуудай XVII съездын нэгдэхэ үдэр бэелүүлэгдэ. Бүхы газетэ, журналнууд саг болзор соогоо уншагшадаа тэ хүргэгдэнэ. Тэдэнэй зүгһөө энэ отделенидэ нэгэшье гоо дол ороогүй.

Эндэ ажалладаг хүнүүд эбтэй эстэй, ехэ юумэ бэелүүлжэ шадаха, ёнотойл эбтэй коллектив болонхой. Бэе бэе зохидоор, хүндэлжэ хандадаг, нүхэр ёноор туһалхые оролдодог. Дүй дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэд Подойницина, Васильева, Попова, Боброва, Власова гэгшэд мэргэжэл шадабарияа залуу, шэнэ ерэһэн хүнүүдтэ дамжуулан үгэдэг юм. Коллективэй гэшүүд «СССР-эй профсоюзуудай XVII съездэ — габшагай ажалай 17 недели» гэһэн үряа дүүргэн ажаллажа, абаһан уялгануудаа амжалтатай дүүргэг.

Нимэ аша үрэ ехэтэй ажал отделениин начальник, коммунист Л. П. Шевлевагай хүдэлмэриһөө эхитэй. Тэрэ бүхы ажалаа зохидоор эмхидхэжэ, коллективэйнгээ гэшүүдтэй бүхэниие үндэр бүтээсэтэ ажалда элсүүлжэ шадаа бшуу. Мүнөө отделениин хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жилэй ойе нэрэтэй солотэгроор үгтахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэ, шэн зоригтойгоор ажаллажа байна.

Б. СОТНИЧ,
КПСС-эй гэшүүн, почтамтын оператор.

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадай продукци орон доторнай олондо мэдэгдэжэ болонхой. Тус комбинадай нэхэн гаргаһан пальтогой сэмбые хилын саанашье дуратайгаар худалдан абадаг. Юуб гэхэдэ, энэ предприятинй продукци шанарайнгаашье, үнгынгөөшье талаар хүнүүдэй һанаанда тон тааруу ха юм.

Шэнэ бүдүүдые үйлэдбэрилжэ, тэдэнэй үнгые тааруулан зохёохо хэрэгтэ бүдүүдэй үнгэ тааруулха соведэй гэшүүд тон ехэ үүргэтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүдүүдэй үнгэ зохёон тааруулха соведэй гэшүүдэй зүблөөн (дундань комбинадай ахалагша дессиператор Т. И. Дрогина).

П. БУРМАКИНАП
фото.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ ХАНГАХА

Сэлэнгын районой промышленна 15 предприятинуудай дундаһаа Гусиноозёрскын ГРЭС болон нүүрһэнэй Холбоолжоной уурхай эгээл ехэнүүдынь болоно.

— Мүнөө манай коллективтэ олон хүн ажалладаг юм, — гэжэ ГРЭС-эй директор Е. И. Карпенко хэлэнэ. — Харин станциин хоёрдохиээлжэнэй ашаглалгада үгтэхэдэ, бүри олон хүн хүдэлдэг болохо ёнотой. Тиимэһээ хүдэлмэришэдые эдеэ хоолоор һайнаар хангаха хэмжээнүүд мүнөөнөө хараалагдахаар болоо.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй шиидхэбринүүд соо эдеэ хоолой программада онсо анхарал хандуулагдаһан байна. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүдһээ гадна промышленна предприятинууд хамһабариин үйлэдэри эрхилхэ ёнотой гэһэн эрилтэ табигданхай.

Сэхьюнь хэлэхэдэ, Сэлэнгын районой промышленна предприятинууд һүүлэй үе болотор энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа юрэдөөшье хандуулаагүй байгаа. Мүнөө ГРЭС-эй ашаглагдажа байһан дүрбэн энергоблок жэл бүри дунда зэргээр 3 миллиард 800 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэдөө, тоо томшогуй ехэ түлишэ галдажа, уурал, халуун уһа хэрэглэнэ гээшэ. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жилэй туршада 320 мянган гекалори хэмжээнэй дулаанай элшэ үйлэдбэрилэгдэнэн байна. Тэрэ халуун уһан, ууралай зарим хубинь станциин өөрын болон Гусиноозёрскые дулаасуулагдадаг сетинн хэрэглэмжэ хангана. Зүгөөр дулаанай элшын сэхэхи хубинь миил хиидэ хаягдана. Халуун уһаниинь Галуута нуур руу урдана, ууралнь хии агаарта табигдажа байдаг юуу.

Нимэ хямда элшэ хүсэндэ эзэн бусаар хандаха ябадалтай эбсэхын аргагүй болоо. ГРЭС-эй оршондо теплицэ соорон барижа, бэлэн ууралай, халуун уһа хэрэглэн, эртын овощ үсэг ургуулжа, Гусиноозерскын болон Сэлэнгын районой, мүн Улаан-Удыншье ажалшадай эрилтын зарим хубине хангажа боломоор ха юм. Энэ асуудал хадаа станциин түрүүшын блогой ашаглалгада үгтэхэһөө хойшо зүбшэн хэлсэгдэбшье, мүнөөшье болотор бодотоор шиидхэгдээгүй байха юм.

— Ямар хэмжээнүүд мүнөө абтажа байнаб? — гэжэ нүхэр Е. И. Карпенкэһээ асуунабди.

— Энэ жэлһээ одоошье түрүүшын алхамуудые хэжэ эхилхэбди. Манай хүршэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени 100 гектар газар таһалжа үгэхэ шиидхэбри абаа. Табан жэлэй туршада хорин теплицэ бариха зорилготойбди. Манай эрхэ байдалда таарамжатай теплицын проект шэлээд, түрүүшын ээлжээнэй барилгын материалнуудые бэлэн болгожо байнабди. Мүнөө жэлдэ гурбан теплицэ ашаглалгада үгтэхэ. Бусадынь 1985 он болотор ургаса үгэдэг болохо. Жэлэй туршада 600 тонно овощ хуряажа, хүдэлмэришэдэй столово, Гусиноозерскын хүн зоной хэрэглэмжэ хангана түсэбтэйбди. Гэхэтэй хамта 50 гектар талмайда хартаабха ургуулдаг болохомнай. Тэрэшэлэн овощ, хартаабха хадагалдаг түхеэрэлгэнүүд баригдажа байна. Худалдаа наймаанай түб, үшөө нэгэ столово удангүй ашаглалга тушаагдаха.

— Евгений Иванович, хамһабариин үшөө ямар һалбари эрхилхэ арга боломжотой гэгшэбта?

— Галуута нуурта загаһа усхэбэрилэн, хүдэлмэришэнэй стол дээрэ табигдадаг эдеэ хоол элбэгжүүлхэ арга боломжо манда бии. Уһанай сэбэрые, хүйтэн дулааниие саг үргэлжэ шалгадаг лабораториотой ха юм бибди. Загаһа усхэбэрилхэ хэрэгтые хамһабариин үйлэдбэри болгохо зорилготойгоор шэнжэлгэ-туршалгын хүдэлмэри ябуулжа эхилээбди. Тэрээнһээ гадна хойто жэлһээ гахай тэжээдэг фермэ барихамнай. Хамһабариин үйлэдбэридэ гол хүдэлмэридөөл адли саг үргэлжын анхарал хандуулжа байбал, ойрын табан жэлэй туршада коллективэй эдеэ хоолой хэрэглэмжын ехэнхи хубине хангахабди.

Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхайда хоёр мянга гаран хүдэлмэришэд ажаллана. Үйлэдбэриин үргэдэхэ тума хүдэлмэришэдэй тоо олошорно. Эндэхи коллектив онсо эрхэ байдалда ажалладаг юм. Үдэр бүри хүдэлмэришэд гэрһээ 25 километр холо ошожо хүдэлнэ гээшэ. Тиимэһээ хүдэлмэришэд баранда столоводо хооллохо баатай болоно. Нүүрһэшэд хадаа шэмэтэй эдеэгээр хангадажа байха ёнотой. Хамһабариин мүнөө үедэ имагтал холоо асараглаһан овощ, фруктэ хангагдана. Теэд дуталсагынь олон байдаг. Үгайдаа, энэ коллектив хартаабха асаруулхаяа өөнэдэ түлөөлэгшэдые холыншаласть, хизаарнуудта командировкодо эльгээдэг болоо. Нимэ байдалтай саашадаа эбсэхын аргатай болонхой.

— Тиимэ овощ болон таабхаар хүдэлмэришэнэй гөө хэрэглэмжые хангаһан аргатай хамһабариин үйлэдбэри хүгжөөхэ ёнотойбди, — гэжэ Холбоолжоной уурхайн директор В. Ф. Калашников хэлэнэ. — Сэлэнгын эрэмбэ 150 гектар газар манай коллективтэ мүнөө жэлһээ эхэлээ. Энэл участок дээрэ ямар додоо хартаабха, овощ ургуулжа байха эрхэтэй бүхэн хүдэлмэришэнэй бүхэн огород, саад тарилгатай. Ургаса эхээр абаха эрхэтэй болобо. Ургасынь зүйлнүүдые хадагалжа байгшье барилга тэндээ хэхэтэй. Участок абаха дуратай хүдэлмэришэн бүхэн манай зүгһөө ямаршье саалта байхагүй. Гэбэшье тэнэн талмайн зуун гектарые хамтын полидо тоолжо, хүдэлмэришэдэй бүхэн столовонуудые хангаха зорилготойгоор овощ, хартаабха ургуулан харуулһалха хамһабариин бригада бүридхэнмай. Гадна Гусиноозерскый шадар, нуурай эрьедэ тоолицынажахы байгуулахыг хойто жэлһээ эртын овощ коллективэйнгээ хэрэглэмжэ хангӓжа эхилхэбди.

Эдэ хоёр томо предприятинууд тиимэ теплицын ажахынуудые барилгада 75 мянган тухэриг энэ жэлдэ гаргашалхань. Хамһабариингаа үйлэдбэриие саашадаа хүгжөөжэ байхабди гэжэ эрилгетигүй болон горнягуудтай дүүлнэ.

Һайшаагдама нимэ жэлдэ туршадаг. Сэлэнгын промышленна бусад предприятинуудшадал шадалаараа хамһабариин үйлэдбэри хүгжөөхэ ёнотойбди, — гэжэ һанагдана. Энэ хоолой программа бэелүүлэгдэ хубитаяа коллективтэ хэн оруулха эзэргэтэй. Хэн тиихэдэ районой барилгын хүсэтэ эмхи зурганууд бусалшье предприятинуудэдэхь, үүсхэлтэйгээр эмхидхэжэ оруулдоогүй байнаар.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

Совет орон дотор

ТҮРҮҮШҮҮЛ ЖЭШЭЭ ХАРУУЛНА

ХЛОПОК ТАРИНА

АШХАБАД. Туркменистанай таряашад һаяхан хлопок тарижа эхилбэ.

Ташкентэ болоһон баярай суглаан дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев Узбегэй хлопок ургуулагшадай худэлмэрние үндэрөөр сэгнэжэ, зүбшэл, заабаринуудые үгэһэн байгаа. Энэнь үндэр баян ургаса абахын, хлопогой шанарые һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ Туркменин ажалшадые зоригжуулна. Эндэхи таряашад хабарай тарилгада һайнаар бэлдэнэн, бардам хүрэхэ үрэнэ хүрэнэгэ нөөсөлнэн, тарилгын 600 гаран комплекс эмхидхэһэн байна. Марывюскэ болон Ашхабадска областьнуудта нарин утаһатай хлопогой үрэнэн түрүүшын зөлжээндэ таригдана. Үрэнэнтэй хамта нютагайба минеральна холисо хүрһэндэ оруулагдана. Ажахы бүхэндэ тарилгые богони болзорто үнгэргэхэ график табигданхай.

Республика дотор нарин утаһатай хлопок ехээр үйлэдбэрилхэ хараа шугам бэелүүлэгдэнэ. Каракумай ба Копетдаг шадарай шэнэ газарые ашагладаг болоһоной ашаар плантациинуудай үргэдхэгдэнэ, тусхай шэглэлтэй ажахынууд томодхогдоно.

ҺАЙНААР ҮНГЭРГЭХЫН ТҮЛӨӨ

ВИЛЬЯНДИ (Эстониин ССР). Вильяндиин районно Советэй дэргэдэ байгуулагдаһан депутадуудай штабай гэшүүд хабарай тарилгын худэлмэрние үнгэргэлгэтэй холбоотой бүхы асуудалнуудые хиналта дороо абанхай. Жэшээнь, ажахынууд болон предприятинуудай түлеелэгшэдһөө бүридэдэг штабай үнгэргэһэн шалгалтын дүнгүүдээр үтэгжүүлгын, запас частьнуудые болон түлишын складуудай худэлдэг сагынь утадхагдаһан байна.

Штабай зууршалгаар райгүйсэдкомой баталан абаһан нүгөөдэ шиидхэбреэр хүүгэдэй найман сад-ясли түхэреэн сүүдхэдээ худэлхэ болонхой. Энэнь тарилгын халуун худэлмэрнин үедэ хэдэн зуугаад эхэнэрые худэлмэридэ хабаадуулха арга олгохо байна. Тарилгада хабаададаг түрэлхидэй үхибүүдтэ зорюулагдан нютагай һургуулинуудта утадхагдаһан удэртэй бүлэгүүд нээгдэхэ юм. Удын халуун хоол сэхэ полидо асарха, автомагазинуудые колхоз, совхозуудта ходо эльгээдэг байха татаар райпотребсоюзда хабаатай дурадхал оруулагдаа һэн.

ҺЭРГЭЭГДЭҺЭН НУУР

Хадата-Алтайн байгаалиин онсо шухаг хүшөө — Манжерок нуур һэргэгдэжэ байнхай. СССР-эй Улаан дэбтэртэ оруулагдаһан чилим гэһэн эртэ урда сагпаа үлэжэ ерэһэн ургамалай ургадаг нуур нэгэ хахад метрээр гүнзэгы болгогдохо. Дэгхэй дээрэ иимэ ургамалай ургадаг нуурнууд тон үсөөн юм.

Хабар бүри оршон тойронхи ташалан газарһаа һайрамай уһан урдахадаа, элһэ хайр иишэ ехээр асержархидаг байгаа. Тиин нуурай уһан гүйхэржэ, тэндэ ургадаг ургамалнууд хосорхо түйлдаа хүрөө һэн. Байгаалиие хамгаалдаг эдэбхитэд тсхёолдоһон байдалые анхаралдаа абаа бэлэй. Эртэ урда сагта дошхон Катунь мүрэнэй һаба байһан хэбшал жалгада хаалтануудые барижа, нуурта уһа дамжуулха канал түхеэрһэн байгаа. Амаралтынгаа үедэ байгаалиие хамгаалдаг һайн дуранай бүлгэмэй гэшүүд, ангуушад болон загаһашад энэ худэлмэридэ тулеөһэгүйгөөр худэлөө.

Мүнөө дулаархада, нуурай уһан түргөөр нэмэжэ эхилээ. Бригадынь коллектив ород, буряад, украин, белорус, татар яһаная түлөөлэгшэдһөө бүридэнэ. Залуу барилгашад Василий Гармажапов, Зорикто Чимитов, Петр Емельянов, Василий Бондаренко болон бусад халаанайнгаа даабари хододоо 45—50 процентээр үлүүлдэг, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар дүүргэдэг, бэшэндээ габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг юм.

Александр Портнов БАМ-ай барилгада 1974 онһоо хойшо хабаадалсана, Ленинград хотодо метро барилсажа байһан аад, өөрынгөө дураар БАМ ерэһэн юм. Олон километртэ самсаал сабшалсаа, Шэнэ-Уоян, Северомуйск, Тоннельный поселогой нуури табилсажа, байрын гэрнүүдые олоор бодхоолсоо. А. Б. Портновой бригадын коллектив байгша оной даабариие ноябриин 7-до дүүргэжэ, СССР-эй 60 жилэй ойн һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр үгтаха гэһэн үүсхэл отрядайнгаа коллектив дотор гаргаһан юм. Хүдэлмэришэднай бүлтадаа энэ үүсхэлыень һайшаан дэмжэж.

Манай тоннельнэ 27-дохи отрядай 12 бригадын коллектив бүлтадаа СССР-эй 60 жилэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, муу бэшэ һуруй дүн түйлана. А. Б. Портновой бригадын коллектив байгша оной нэгэдэхи кварталай даабари хоёр һарын туршада дүүргэжэ, СССР-эй Профсоюзуудай XVII съездын нэгдэхэ үдэрые ажалай илалтаар үгтаа һэн. Николай Бойцов, Борис Баяртуев, Александр Савенков болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд һара бүриингөө түсэбые 50—60 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Ямар аргаар эдэнэр иимэ һайн үрэ дүн түйланаб?

Жэшээлхэдэ, Борис Баяртуевай бригадын коллектив ажахын тоосооной арга хэрэглэнэ. Эдэнэр бүхы материалаа гамтайгаар хэрэглэжэ, хадааһа, цемент, хюрөөдэмэл модо арьбалхые оролдоно. Б. А. Баяртуевай бригадын гэшүүд 161-дэхи серийн гэрнүүдые 60 үдэрэй туршада хабсаргаха һаа, бодото дээрээ 40—50 хоногой туршада дүүргэнэ. Энэ бригадын гэшүүд монсогор модоор гэрнүүдые барихадаа мүн лэ баян дүршэлтэй болоо. Манай тоннельнэ 27-дохи отрядай коллектив үшөөл залуу. 1980 оной январь һарада эмхидхэгдэһэн юм. Энэ богонихон болзорой туршада бидэнэр бага бэшэ худэлмэри хэһэн байнабди. Хойто-Муяын хаданнуудай баруун порталда оршодог Тоннельный поселогто худэлмэришэдэйнгөө микрорайон бодхоогоодби.

Бидэнэр байгша ондо 90 үхибүүдэй байха сад-яслиин байшан, 161-дэхи серийн 10 гэр, хоёр бүлэ айлай орохо 7 гэр ашаглалгада тушаажа, өөрын хүсэ шадалаар 3,5 миллион түхэриг ашаглаха даабаритайбди. Коллективнай жилэй эхинһээ яһала һайнаар ажаллажа байна. Январь һарада 250 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 260 мянганда хүргөө һэмди. Февралиин даабари мүн лэ үлүүлэгдээ. Март һарада 300 мянган түхэригэй барилга хэжэ, эгээл һайн үрэдүн түйлаабди. Нэгэдэхи кварталай туршада 870 мянган түхэриг ашаглаһан гэхэ гү, али түсэбөө 114 процент дүүргэһэн байнабди.

Бултанай ороддолго шадабариин ашаар лэ үдэр, недели, һара бүриин даабари үлүүлэгдэжэ, барилга һайн шанартайгаар хэгдэнэ. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абаһан бусадшье олон худэлмэришэднай социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. В. Н. Башинов, А. П. Орлов, В. П. Зотова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд һара бүриингөө даабари 120—125 процент дүүргэжэ, хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Манай тоннельнэ 27-дохи отрядай коллектив Хойто-Муяын гайхамшаг тоннелиин барилгада сэхэ хабаадалсажа байһандаа, урма баяртайнуудые. Бүхы хүсэ шадалаа, энэ гайхамшаг барилгада сум зорюулхаар шиидэнэн дээрэһээл худэлмэришэднай удэрһөө удэртэ үнэн габшагайгаар ажаллана.

И. АВДЕЕВ,
тоннельнэ 27-дохи отрядай начальник.

РСФСР: автономито область, округуудай һонин

ТУНДРЫН ТҮҮХЫЕ БЭШЭГШЭ

Коряк уран зохёолшо Владимир Коянто «Дахуулшын эбэр» гэһэн рассказуудай шэнэ номые тундрын ажалшадта зорюулба. Уран зохёолшо ном соогоо тон үсөөн арад үндэһэтэдэй түүхэ-бэшэгые найруулгаяа үргэлжэлүүлнэ.

В. Коянто 1933 ондо түрэһэн юм. Тиихэдэ коряк зондо үзэг бэшэг һаял бии боложо байгаа. Багшанар, врачнар, соёлой худэлмэрилэгшэд тундрада эльгээгдээ һэн. Залуу хүбүүн һайн дуранай национальна коллективүүдые эмхидхэлсэһэн, эртэ урдын арадай соёлые нэргээн хүгжөөлгэдэ туһалдаг байһан юм.

Мүнөө Корягай автономито округто бүлэг залуу шүлэгшэд болон уран зохёолшод урган гаранхай. Камчаткин энэ арад үндэһэтэдэй дунда багшанар, врачнар, артистнуудшье бии.

ХҮНЭЙ ГАРААР СӨӨРЭМ ТОГТООГДОНО

Хойто зүгтэ үбэлэй үшөө үнгэрөөгүй байхада, Сургудай гидромеханизаторнууд барилгын шэнэ хаһа эхилэнхэй. Мульһэнэй дунда хүрэшэһэн земснарядуудые тойруулан тусхай ханаабуудые малтаад, В. Свистуновой, А. Ишугай экипажнууд шэнэ ГРЭС-эй сөөрэмые болзорһоо урид байгуулжа эхилбэ. Хаалтын бодхоогдохо газарта түрүүшын кубометр хайр шулуун адхагдаа.

Гидромеханизаци хадаа газарай худэлмэрние дүүргэхэ эгээл алмалтатай аргануудай нэгэниинь болонхой. Тэрэнэй ашаар хайр шулуу ашаглаха, зөөхэ, обоолхо бүхы худэлмэри нэгэн доро ябуулагдана. Намаг газарта үрэмдэлгын станогуудай һуурние табихадаа, вахтова ба түмэр замай оршондохи һуурин тосхонуудые барихадаа, харгы татахадаа, иимэ арга хэрэглэдэг болонхой.

Сургут, Ханты-Мансийскай автономито округ.

ХАДАТА ХИЗААРАЙ ЭМҮҮД

КАРАЧАЕВО-ЧЕРКЕССКЭ автономито областьдо Нижне-Архызска ой модоной шэнэ ажахын худэлмэрилэгшэд газарай шулуу сэбэрлэхэ, зэрлиг һөөг бургааһа отолхо худэлмэри захалба.

Түс ажахы эм домдо ороддог ургамалнуудые ургуулдаг шэглэлтэй болохо юм. Эндэ валериан, календула, нохойн хоншоор болон бусад ургамалнуудые тарижа ургуулхые хараална.

Үндэр хада газарай уларил эмдэ ороддог ургамалнуудые ургуулхада тааруу юм. Тэд хахалмаар газар тиимэшье ехэ бэшэ. Тиимэнээ ой модоной ажахын худэлмэрилэгшэд элдүүрилжэ боломоор участок бүхэниие хэрэглэхые ороддоно.

Тебердинскэ гүрэнэй заповеднигэй худэлмэришэдтэй хамта эндэхи худэлмэрилэгшэд хүн үбһэ (женьшень) тарижа ургуулха промышленна арга технологи зохёохоор хараална.

Нижне-Архыз.

Усть-Ордын Буряадай автономито округто 35 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд — хамтадаа 133 мянган хүн эбтэй эстэй ажаһуудаг, гар гараа барисалдан, мүр мүртөө түшэлсэн ажалладаг. Округой ажалшад жэл бүри 25 мянган тонно мяха, 100 гаран мянган тонно һү болон бусад продукци гүрэндэ худалдана. Ажалай амжалтын ба социальна дэбжэлтын түлөө округ Арадуудай Хани Барисаанай ба Ажалай Улаан Тугай орденуудаар шагнагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бэлшэрэй совхозой ахалагша хонишон Иван Андреевич Таров ба тэрэнэй басаган Аграфена.

ТАСС-ай фотохроникэ

СССР 60 ЖЭЛ

ҮНГЭРЬЭН ЖЭЛ РЕСПУБЛИКА ДОТОРОО НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ХООРОНДО ДЭЛГЭРЬЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ШАЛГАРЖА, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ, ОБЛСОВПРОФОЙ ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГТА ХҮРТЭЬЭН КАБАНСКЫН РАЙОНОЙ ПОСОЛЬСКО СЕЛЬСКЭ СОВЕДЭЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮДТЭ ЭНЭ ХУУДАЬАН ЗОРЮУЛАГДАНА.

БАЙГАЛАЙ НОГООН ЭРЬЕ ДЭЭРЭ БАТАЖАН ЬАЛБАРЬАН НЮТАГ

ДЕПУТАДУУДАЙ ЭДЭБХИ

...ный сельскэ Советдэй ажалшад КПСС-ийн XVI съездын түүхэтэ шидхэбэринүүдэ болото дээрэнь бэелүүлэн, арбан табан жэлэйнгээ түрүүшын жэ-...гсэбтэ даабаринуудые болзорьоонь ...мүргэхын түлөө социалис мүрысөөе ...ор дэлгэрүүлэн байна. Тиигэжэ үн-...жэлдэ Советэймнай харьяата га-...даа оршодог предприятинууд бо-...организацинууд бултадаа шахуу ьайн ...дүнгүудые туйлаьан байна. Зүгөөр эн-...ай ажалша коллективүүд үсөөн бэшэ ...Гидэнэй тоодо Посольско загаьанай, ...шереченскын загаьа үсхэбэрилдэг за-...уд, Байгалай туршалга-үйлэдбэрил-...ахын дүрбэдэхи отделени, «Байкал» ...загаьа олзоборилдог колхоз, дунда ...нуудуд, худалдаа наймаанай болон ...д организацинууд ороно. Жэшээнь, ...льско загаьанай завод 1981 ондо гү-...продукци тушааха түсэбөө 102,5 ...ент дүүргээ. Тиихэдэ «Байкал» колхо-...дэлмэришэд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түү-...150 процент дүүргэжэ, хэдэн мян-...центнер загаьа түсэбөөе гадуур гү-...тушаагаа. Тэрэшэлэн Байгалай тур-...үйлэдбэриин ажахын дүрбэдэхи от-...ин ьаалиин фермын малшад үнгэ-...жэлэйнгээ түсэбые болзорьоонь ...дүүргээд, байгша онойнгоо нэгэдэхи ...лай түсэбые 12 центнерээр үлүүл-...үс фермынхидэй үндэр дүнгүудые ...ха хэрэгтэ сельскэ Советдэй депута-...— ьаалишад Лидия Павловна Помаз-...Валентина Васильевна Буркова, Ли-...ьановна Илькова гэгшэдэй оруульаан ...н ехэ.

...льско Советдэйнгээ харьяата газар ...байдаг предприятинууд, организа-...д болон эмхи зургаануудай ажал ...ирие ударидан хүтэлбэрилхэдөө, ...дай АССР-эй Үндэнэн Хууляар ол-...он эрхээ гүйсэдөөр эдлэнэбди.

...льско Совет, тэрэнэй гүйсэдком ...өөе үүргые имагтал депутадуудайн-...он тоото эдэбхитэдэй үүсхэлтэ ажал ...ьгым хүсөөр бэелүүлнэ гэхэдэ зүй-...ьн түрүүн депутадуудай эдэбхи үүс-...ь үүшэглэнэбди. Энэ талаар Советдэй ...үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэ-...онсолон тэмдэглэмээр. Юундэб гэ-...эдэ комиссинууд Советдэй бухы ...ьнэнь ажал ябуулгые эрхилдэг бай-...гэшэ. Тиимэньээ уридшалан табигда-...ьартал бүриин түсэбэй ёёноор ябуу-...ьа. Жэшээлхэдэ, худөө ажахын та-...саг үргэлжын комиссиин түрүүлэг-...Большереченскын заводой профсою-...комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Ильков ...ьданхай. Байгша оной нэгэдэхи квар-...ьа түсэбэй үндэнөөр Байгалай туршал-...ьдэбрийн ажахын дүрбэдэхи отде-...ьн ниитын малай, «Байкал» колхоздо ...ьнай фермын үбэлжэлгын ямараар ...ьа байьан тухай, худөө ажахын тех-...ьа болон минеральна үтэгжүүлгын яма-...ьадагалагдадаг тухай, колхозуудта, ...ьн ажахынуудта ветеринарна туьа-...ьын ямараар үзүүлэгдэдэг тухай гэхэ ...ьа жуулалнуудые тус комисси хаража ...ьн байна. Эдэ шухала асуудалнуудые ...ьлөө үрид тус комиссиин гэшүүд, ...ьй хинагшад болон эдэбхитэдтэй хам-...ьа худэлмэри ябуулаа бэлэй. Комис-...ьа заседани дээрээ ниитын малай үбэл-...ьн асуудалые зүбшэн хэлсэхэдэ, ьу ...ьнин фермые даагша Л. И. Илькова ...ьон байна. Удаань арадай хинаг-...ьа шалгалтада хабаадаьан депутадууд ...ьа дээрэхи үбэлжэлгын ямараар үн-...ьа байьаниие элирхэйлэн хөөрэжэ ...ьэн. Тиихэдээ тэдэнэр гол дутагдал-...ьа дээрэ ехэ анхарал хандуулжа, тэрэ-...ьа усадхаха тушаа үнэтэ дурадхалнуу-...ьа оруульаан байна. Малда үгтэдэг хо-...ьа мүн бүдүүн тэжээл нормоьоо үлүү ...ьа гаргашалагдана, тугалнуудай байра-...ьа түлөөн хүсэд асарагдаагүй, хэмэл ...ьдэг амьартанууд дуталдана гэжэ ...ьалтаар элирүүлэгдэньэн байгаа. Ушар ...ьдэ бухы тэжээлээ тон гамтайгаар ...ьшалха, түлөө залуьа асарха тушаа ...ьэнүүдые абахыень ажахын хүтэлбэ-...ьлэдэ дурадхагдаьан байна. Иигэжэ комисси Советдэй гүйсэдкомой засе-...ьа дээрэ табигдаьан 6 асуудал бэлдэл-...ьа эдэбхитэйгээр хабаадаьан юм.

...ьшэлэн социалис хуули болон ниитын ...ьрим сахиха, худалдаа наймаанай, ...ьн эдэ хоолой, арадай гэгээрэл ба ...ьой асуудалнуудые эрхилдэг саг үр-...ьин комиссинууд ьайнаар худэлнэ.

Арадай гэгээрэлэй ба соёлой талаар саг үргэлжын комисси, жэшээлхэдэ, худэлмэришэн залуушуулай ьуралсал, ьурагшадай зунай амаралта, Посольскын соёлой байшангай худэлмэри ба бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэньэн байха юм.

Мүн үнгэрьэн жэлэй туршада олон шухала асуудалнууд сельскэ Советдэй сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, зохихо шидхэбэринүүд абтаьан байна. 1981 оной социалис уялганууд тухай, КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1978 он) Пленумэй шидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, хамьабариин ажахые хүгжөөхэ арга боломжонуудые гүйсэдөөр хэрэглэн, мал ажалай продукци ехээр үйлэдбэрилдэг болохо тухай, социалис зөөридэ хайхарамжагүйгөөр, эзэн бусаар хандаха ябадалые усадхаха хэмжэнүүд тухай, ьуурин тосхонуудай хүн зоние үзэл бодолой талаар хүмүүжүүлгэдэ депутадууд болон олониитын дүүргэдэг үүргэ тухай гэхэ мэтын асуудалнууд хэлсэгдээ ьэн. Тиихэдэ Советдэй саг үргэлжын комиссинуудай, арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэнэр сесси дээрэ тооседог юм. Тиигэжэ бидэнэр тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэньээ гадна ажал худэлмэриие гүйсэдкомой зүгьөө саг үргэлжын хиналта доро байлгадагбди.

Депутадуудай бүлэгүүдэй, постнуудай худэлмэридэ ехэ анхарал хандуулагдана. Посольскын депутадуудай бүлэгые хүүгэдэй больницын ахамад врач Тамара Яковлевна Романькова ударидадаг юм. Энэ бүлэгэй гэшүүд урид табигдаьан графигай ёёноор хүн зонтой уулзадаг, тэдэнэй оруульан ьанамжа дурадхалнууд түсхай дэбтэр соо тэмдэглэгдэжэ абтадаг болонхой. Ьүүлдэнь тэрэнэй дүүргэлтые хинан шалгажа байдаг гуримтайбди. Депутадуудай постнууд ьү ьаалиин фермэ дээрэ, ургаса таряа тарилгын болон үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ байгуулагдана. Жэшээлхэдэ, ьү ьаалиин фермэ дээрэ Советдэймнай 4 депутат ажалладаг юм. Тэдэнэр үбэлжэлгын хүшэр хүндэ, харюусалгата үе сагта түсхай пост байгуулаад, үбһэ тэжээл гаргашалгые шанга хиналта доро абана.

Ьүнгөгшадай, захяануудые дүүргэхын тула сельсоведэй бухы депутадууд ороддодог. Үнгэрэгшэ жэлдэ ган гасуурта сагай тохёолдобошье, үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашальанай, ажалай, эмхидхэй бэ журам ьэйжаруульанай ашаар зарим тэды амжалта туйлаьан байнабди. Тиигэжэ 1981 онойнгоо түсэбые манай фермын коллектив 1.000 килограммаар үлүүлэн байна. Энэ амжалта туйлахада, дүй дүршэлтэй ьаалишад Надежда Алексеевна Воробьёва, Людмила Александровна Сутурина, Полина Генриховна Новицкая, Валентина Степановна Первушина болон бусад илангаяа ехээр хубитаяа оруулаа юм.

Намтай суглаа нэгэ фермэдэ ажалладаг тугалшан Валентина Васильевна Буркова, фермые даагша Лидия Ивановна Илькова гэгшэд мүн лэ сельскэ Советдэй депутадууд юм. Тиимэньээ бидэнэр фермынгээ коллективтэ хабаатай үйлэдбэриин, бусадшье асуудалнуудые зүб тээшэнь, саг соонь шидхэхэ гэжэ ороддодог байнабди.

Би худөө ажахын талаар саг үргэлжын комиссиин гэшүүн байьан тула үбэлжэлгын түлэг дунда «Ниитын малай үбэлжэлгын ябаса тухай» асуудалые комиссийн заседани дээрэ зүбшэн хэлсэхэ тухай дурадхал оруулаа ьэм. Заседани дээрэ фермые даагша Л. И. Илькова тоосожо, үбэлжэлгэдэ ямар дутагдалнууд бэрхэшэгнүүд дайралдааб гэжэ тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө ьэн. Урда тээнь фермэ дээрэ ажалладаг депутадууд үбһэ тэжээлээ хэр эзэргэ гамтайгаар, хэр зүбөөр гаргашалнаб гэжэ шалгаа ьэмди. Тиихэдэ олон дутуу дунданууд элирхэйлэгдээ: бүдүүн тэжээл, силос, холисо тэжээл шэгнэгдэнгүй, б...саамжалагдаад, малда үгтэдэг байба. Иимэ багсаамжалгын «туьаламжаар» декабриин 1 болотор 100 шахуу центнер үбһэн хэмһээ үлүү гаргашалагдаад байгаа. Үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха хэрэгые ьайжаруулха тушаа шанга хэмжэнүүд абтажа, депутадуудай хүсөөр дутуу дунданууд усадхагдаьан байна.

Тиихэдэ Советдэй депутадууд үбһэ тэжээл гаргашалгын хойноьоо шанга хиналта тогтоохоо гадна, ажабайдалай үдэр бүриин асуудалнуудые шидхэхэ хэрэгтэ хабаададаг байна.

Саг үргэлжын комиссиин худэлмэридэ хабаадахаьаа гадна, сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэньэн асуудалнууд тушаа өөрынгөө ьанамжа, дурадхалнуудые оруулдаг байнаб. 1981 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые зубшэн хэлсэлгын үедэ сесси дээрэ үг хэлээ ьэм. Тиихэдээ үйлэдбэриин нөөсэ арга боломжонуud дээрэ тогтооб. Минии ьанахада, түрүүшүүлэй дүй дүрш элые олоной хэрэг болгохо гээшэ дотоодын нөөсэнүүдые хэрэглэлгын гол шухала нүхэсэл болоно. Ушар иимэньээ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной хэрэг болгохо талаар ямар юумэн хэгдэнэб гэжэ шалгаха, хэмжэнүүдые абаха дурадхал оруулаа ьэм. Удаадахи сесси дээрэ ажалшадай аман үгын ба бэшэмэл дурадхалнууд ба гомдолнуудаар ямар хэмжэнүүд абтанаб гэжэ шалгахые дурадхаа бэлэйб. Эдэ дурадхалыем депутадууд ьайшаагаа ьэн. Депутат бүхэн эдэбхи үүсхэлтэй байха ёёнотой гэньэн ьанамжаяа иимэ баримтануудаар гэршэлхэ гэжэ ьанаьамни энэл даа.

Л. ПОМАЗКИНА,
Байгалай ОПХ-гай фермын ьаалишан, сельскэ Советдэй депутат.

Сельсоведэй худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой талаар саг үргэлжын комисси заседани дээрээ ажахын болон соёлой шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байдаг. Энэ зураг дээрэ тус комиссиин түрүүлэгшэ Дина Ивановна Бурковагай ээлжээтэ заседанияа үнгэргэжэ байьаниинь харуулагдана.

Э. ЧИМИТОВЭЙ фото.

«СОЦИАЛИЗМЫН ҮЕЫН ДЕМОКРАТИ БОЛБОЛ ГҮРЭНЭЙ ХҮСЭТЭЙ, НЭРЭ ХҮНДЭТЭЙ, АРАД ЗОНОЙ БҮРИН ДҮҮРЭН ЭТИГЭЛ НАЙДАБАРИДА ХҮРТЭДЭГ ЗАСАГГҮЙГӨӨР БАЙЖА ШАДАХАГҮЙ. СОВЕТ ГҮРЭН — АЖАЛШАДАЙ ӨӨЬЭДЫНЬ ТОГТООЬОН БА БЭЕЛҮҮЛДЭГ, ТЭДЭНЭЙ ГОЛ АША ТУЬЬЕ ЭЛИРХЭЙЛДЭГ БА ХАМГААЛДАГ ЗАСАГ МҮН. ...БҮХЫ НАЦИНУУД БОЛОН АРАД ҮНДЭЬЭТЭДЭЙ ПОЛИТИЧЕСКЭ АЖАБАЙДАЛАЙНЬ НЭГЭН ШЭНЖЭТЭЙ БАЙЬАНАЙ, ТЭДЭНЭЙ НЯГТА НЭГЭДЭЛТЭЙ БАЙЬАНАЙ, ТОЛОТОМО ГЭРШЭНЬ ЭГЭЭЛ ОЛОН, ДҮҮРЭН ЗАСАГ ТҮРЭТЭЙ ГҮРЭНЭЙ ЗУРГААНУУД — АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДҮҮД МҮН БОЛОНХОЙ».

(«Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаьаар 60 жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоольоо).

ОРОЛДОХОЛ ХЭРЭГТЭЙ

«Хэн Советдэ, худэлнэб, тэрэ хамаг юумэнэй түлөө харюусалгатай» гэжэ тон зүбөөр хэлсэгдэдэг. Нээрээшье, депутадууд арад зоной аша тулада алба хэхэ уг зорилготой ьэн. хойноо Советдэйнгээ харьяата газар дээрэхи предприятинүүд ба организацинуудай ажал хэрэгээр хододоо ьонирхожо, хэрэгтэй саггань туьалха гэжэ ороддодог гэшэ. Тэрэшэлэн депутат бүхэн өөрынгөө коллективэй ажал хэрэгэй түлөөехэ харюусалгатай байха зэргэтэй.

Би Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахын 4 дэхи отделениин ьү ьаалиин фермэдэ ьаалишанаар ажалладагби. Үнгэрэгшэ жэлдэ ган гасуурта сагай тохёолдобошье, үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашальанай, ажалай, эмхидхэй бэ журам ьэйжаруульанай ашаар зарим тэды амжалта туйлаьан байнабди. Тиигэжэ 1981 онойнгоо түсэбые манай фермын коллектив 1.000 килограммаар үлүүлэн байна. Энэ амжалта туйлахада, дүй дүршэлтэй ьаалишад Надежда Алексеевна Воробьёва, Людмила Александровна Сутурина, Полина Генриховна Новицкая, Валентина Степановна Первушина болон бусад илангаяа ехээр хубитаяа оруулаа юм.

Намтай суглаа нэгэ фермэдэ ажалладаг тугалшан Валентина Васильевна Буркова, фермые даагша Лидия Ивановна Илькова гэгшэд мүн лэ сельскэ Советдэй депутадууд юм. Тиимэньээ бидэнэр фермынгээ коллективтэ хабаатай үйлэдбэриин, бусадшье асуудалнуудые зүб тээшэнь, саг соонь шидхэхэ гэжэ ороддодог байнабди.

Би худөө ажахын талаар саг үргэлжын комиссиин гэшүүн байьан тула үбэлжэлгын түлэг дунда «Ниитын малай үбэлжэлгын ябаса тухай» асуудалые комиссийн заседани дээрэ зүбшэн хэлсэхэ тухай дурадхал оруулаа ьэм. Заседани дээрэ фермые даагша Л. И. Илькова тоосожо, үбэлжэлгэдэ ямар дутагдалнууд бэрхэшэгнүүд дайралдааб гэжэ тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө ьэн. Урда тээнь фермэ дээрэ ажалладаг депутадууд үбһэ тэжээлээ хэр эзэргэ гамтайгаар, хэр зүбөөр гаргашалнаб гэжэ шалгаа ьэмди. Тиихэдэ олон дутуу дунданууд элирхэйлэгдээ: бүдүүн тэжээл, силос, холисо тэжээл шэгнэгдэнгүй, б...саамжалагдаад, малда үгтэдэг байба. Иимэ багсаамжалгын «туьаламжаар» декабриин 1 болотор 100 шахуу центнер үбһэн хэмһээ үлүү гаргашалагдаад байгаа. Үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха хэрэгые ьайжаруулха тушаа шанга хэмжэнүүд абтажа, депутадуудай хүсөөр дутуу дунданууд усадхагдаьан байна.

Тиихэдэ Советдэй депутадууд үбһэ тэжээл гаргашалгын хойноьоо шанга хиналта тогтоохоо гадна, ажабайдалай үдэр бүриин асуудалнуудые шидхэхэ хэрэгтэ хабаададаг байна.

Саг үргэлжын комиссиин худэлмэридэ хабаадахаьаа гадна, сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэньэн асуудалнууд тушаа өөрынгөө ьанамжа, дурадхалнуудые оруулдаг байнаб. 1981 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые зубшэн хэлсэлгын үедэ сесси дээрэ үг хэлээ ьэм. Тиихэдээ үйлэдбэриин нөөсэ арга боломжонуud дээрэ тогтооб. Минии ьанахада, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной хэрэг болгохо талаар ямар юумэн хэгдэнэб гэжэ шалгаха, хэмжэнүүдые абаха дурадхал оруулаа ьэм. Удаадахи сесси дээрэ ажалшадай аман үгын ба бэшэмэл дурадхалнууд ба гомдолнуудаар ямар хэмжэнүүд абтанаб гэжэ шалгахые дурадхаа бэлэйб. Эдэ дурадхалыем депутадууд ьайшаагаа ьэн. Депутат бүхэн эдэбхи үүсхэлтэй байха ёёнотой гэньэн ьанамжаяа иимэ баримтануудаар гэршэлхэ гэжэ ьанаьамни энэл даа.

Л. ПОМАЗКИНА,
Байгалай ОПХ-гай фермын ьаалишан, сельскэ Советдэй депутат.

52 жэлэй саада тээ эмхидхэгдэньэн Посольскын загаьанай заводой коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб болон социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Эндэ ажалдаа эрхим үрэ дүнгүудые туйладаг П. Ф. Дружининай, Б. И. Дархановай хүтэлбэрилдэг бригаданууд СССР-эй байгуулагдаьаар 60 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай асуудал, ажалшадай абаьан социалис уялганууд Советдэй сесси дээрэ ьаяхан баталагдаа. Онсолон хэлэбэл, хэхэ ажалнай, бэелүүлхэ зорилгомнай үшөөл ехэ. Депутадуудай үүсхэлээр эдэ бүгэдэмнай урагшатайгаар бэелүүлэгдэхэ байнаниинь лабтай.

В. ЯРЕЦ,
Кабанскын районой Посольско сельскэ Советдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ТҮҮХЭТЭЙ РЕПОРТАЖ

ТАНИЛСАХАДА...

Ендэгэр талмайхан дээрэ удхэн шэрэнги соохоо гараьан ьогоон ьонор шэхээ ьэрмылгэн зогсоно. Байгаалиимнай хэшэг, хада тайгымнай шэмэглэдэг энээхэн ьогоон хүн бүхэньй сэдьхэл зүрхые ээзлэн, жэгтэй гөөр харагданал! Хажуудань сёб сагаахан «дэгэлтэй» шандаган, нарийхан гүрөөньэн, ьабарнуудаараа модондо «аьашаьан» баабгайхан болон бусад ан арьяатад эндэ бий.

Үнэхөөрөө юм гү гээд эдэ мүрнүүдые уншагша гансата ьонирхожо магад.

Зүгөөр энэмнай Кабанскын Большереченскын загаьа үсхэбэрилгын заводой музей соо байньан зүйлнүүд болоно.

Энэ музей соо «алдарта Байгалай» баялигууд харуулагдангүй яахаб? Эндэ омоли, хадери, гутаар, сурхай, хилмэ, тула, алгана гэхэ мэтэ загаьад ьуурия ээзлэнхэй. Олонхи загаьадынь шэл амьартанууд соо хээтэй байдаг. Тарган хаб загаьан музейдэ ороншодые стол дээрэньээ адаглан харана гэжэ даб дээрэ ьанахаар. Жэрхи, үньанай хулгана, хэрмэн... Ута ьоёо шүдэтэй томо гэгшын бодон гахай ьүртэйгөөр харагдана. Дүтэшье ошохонь аймшагтай шэнги. Юрэдөө, тучайлхада, Байгал шадар ажамидардаг бухы ан гүрөөл, элдэб янзын шубуудай аймаг бултадаа бии ха.

Музейн тусхай стенд загаьа үсхэбэрилгын заводой хүгжэлтын түүхэ тухай хөөрэнэ. Олон фото-зурагууд болон бусад материалнууд бий.

Үшөө 1920 ондо тэрэ үеын нэгэ борсогорхон гэр соо эрдэмтэн Константин Николаевич Пантелеев туршалганууудые хэжэ эхилньэн байгаа. Искусственна ергаар омоли үсхэбэрилжэ болохо юм гэжэ тэрэ тодорхойлньон түүхэтэй. Тэрэнэй туршалганууньаа үндэньэлэн, омоли үсхэбэрилдэг завод эндэ бариха тухай шидхэбэри абтаьан байгаа. 1933 ондо Большереченскэ омоли үсхэбэрилгын заводой түрүүшын цех ашаглалгада оруулагдаа ьэн. Түрүүшын 120 миллион түрьһэн шэнэ цехэй Вейсын шэл аппарадууд соо хэгдэньэн юм. Тэрэ гэньээр заводой үйлэдбэриин хүсэн улам ургаа. 1959 ондо заводой хоердохи цех ашаглагдажа, жэлдээ 800 мянган түрьһэ жараахай болгохо аргатай болоньон байна. Зүгөөр 1975 онньоо хойшо гурбадахи инкубационно цехэй ашаглалгада оруулагдахада, тус завод 1 миллиард түрьһэ жэлдээ «болбосоруулжа» гаргаха хүсэтэй болоо. Загаьа үсхэбэрилхэ хэрэгтэ К. Н. Пантелеев, В. Н. Селезнев, К. И. Мишарин, А. Н. Намолов, В. С. Никитин, А. П. Сидорычев, Д. С. Норенко, В. А. Ключников болон бусад ехэ габьяатай. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэлээр заводой үйлэдбэриин хүсэн ургажа, мүнөө орон дотороо ехэ хүсэтэй заводой нэгэн болонхой.

— Манай заводой продукци Монголой Арадай Республикада, Чехословаки, Англи, Япондо эльгээгдэньэн байха. Тиихэдэ ороноймнай олон область, хизаарнуудта эльгээгдэнэ,— гэжэ заводой директор Александр Трофимович Мельников заводойнгоо ажал хэрэгүүдтэй, музейн экспонадуудтай танилсуулха зуураа хөөрэнэ.

Мүнөө эндэхи загаьа үсхэбэрилдэг заводто бэрхэ хүнүүд ажаллана. Музей соо үлгөөтэй тэдэнэй фото-зурагуудые дурдая. Ажалай ветеранууд П. С. Стариков, А. Е. Антонова, К. Т. Буркова, Е. В. Степанова, А. Ф. Первушин, З. В. Холина болон бусад мүнөөшье эрхим ьайнаар ажаллажа, залуу мэргэжэлтэдтэ дүй дүршэлөө дамжуулан үгэнэ.

Жэшээлхэдэ, «РСФСР-эй габьяата загаьа үсхэбэрилэгшэ» гэньэн хүндэтэ нэрэ эзэргэтэй, заводой ахамад рыбовод Павел Сергеевич Стариков 30 гаран жэл соо эндэ ажаллажа, нарийн олон хүдэлмэринүүдые хэблүүлньэн байна. Эдэнь гол түлэб Байгалай загаьад ба загаьа үсхэбэрилгын асуудалнуудта зорюулагданхай юм.

—Бидэнэр мүнөө омолиин түрьһэнньөө жараахайнуудые абадаг болообди. Зүгөөр тэдэнэньээ томо болгохо гээшэмнай мүнөө гол шухала асуудал болоно,—гэжэ Павел Сергеевич хэлээ ьэн.

Байгал далайн оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха тушаа асууделаар хэдэ хэдэн альбомууд, номуудшье заводой тус музей соо бии. Тобшолон хэлэхэдэ, хужарлан хараха юумэн эндэ олон. Тиихэдэ туристнууд, элдэб мэргэжэлтэд болон республикын айлшад тус заводой худэлмэреэр ьонирходог, музейдэ орожо, дэбтэр соонь тэмдэгүүдые хэдэг байна.

Большереченскын заводой музей саашадаашье үргэдхэгдэжэ, ондоо шэнэ экспонадуудаар баяжажа байха зэргэтэй. Ерэхэ, 1983 ондо, Большереченскэ загаьа үсхэбэрилдэг заводой 50 жэлэй ой гүйсэхэнь

С. ОЧИРОВ,
манай тусхай корр.

...БАРИМТА

...Арбадахи табан жэ-...ршада «Байкал» ...здо 320 ьурагша-...багтаха ьүргуули, ...ньэ, хоёр-хоёр бай-...ьа дурбан гэр, худал-...наймаанай комплекс ...алгада оруулагда-...байна.

...Посольскын сельскэ ...эй барилгада ашаг-...ьан мүнгэн зөө-...ьмжээн наймадахи ...жэлтэй сасуулбал, ...ьахи табан жэлдэ ...дахин ехэ болоьон ...

...льшереченскын за-...усхэбэрилдэг завод ...ондо 120 миллион ...ье жараахай болго-...хүсэтэй байгаа ьаа, ...энэнь 10 дахин ...слонхой юм.

...Загаьа үсхэбэрил-...заводой ахамад ры-...П С. Стариков 28 ...юра ба номуудые ...ньһэн байна. Эдэ ...уд доторь гол түү-...Байгалай омоли бо-...бусад загаьануудые ...үсхэбэрилхэ тухай ...ьалнуудта гол анха-...ьандуулагдана.

СССР-эй баигуулагдаьаар 60 жэлэй ойн баярые угтажа байхадаа, түрэл колхозойнгоо түүхэ тухай хуряангыгааршье ьаа, хөөрэхэ хүсэл байгаа юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, манаи колхоз район дотороо байгуулагдаьан анха түрүүшын хамтын ажахынуудай нэгэн болоно.

...1927 ондо болопон ВКП(б)-ийн XV съезд худөө ажахыда коллективизаци үнгэргэхэ тухай түүхэтэ шидхэоэри баталаьан абаа ьэн. Тиигэжэ үгытэй ядуу гаряашадай үмсын жэжэ ажахынуудые индустриальна хүгжэлтын зам дээрэ гаргаха гэньэн партиимнай холын хараата зорилго орон дотор-най бэелүүлэгдэжэ эхилээ бэлэй. Тиигэжэ 1931 оной июнь ьарада гаряашадай жэжэ ажахынуудай 53 процентнь хамтын нэгэдэлдэ ороод баиба. Тэрэ жэлэй түрүүшын хахадта жэжэ 7 миллион ажахы хамтаржа, колхозуудые байгуулньан юм. Тэдэ ажахынуудай тоодо Посольск ьүуринай хүн зон оролсоно. Тэдэнэй байгуулньан колхозууд «Байкал», «Промысловик» гэжэ нэрлэгдээ ьэн. П. И. Рыльский, Е. Г. Буторин гэгшэд түрүүшын колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр ьүнгагданьан байгаа. Аха дүү Иван ба Семен Туробовууд, М. М. Воронов, П. Е. Марченко, В. М. Добрынин, аха дүү Афанасий, Дмитрий Зоринууд, Ф. Л. Белоголов болон бусад — хамтадаа гуша гаран үрхэтэ айл эгээн түрүүшээр колхоздо ороньон түүхэтэй. Тэрэ үедэ хүдөө ажахын оньһон техникэ үгы шахуу байгаа гээд мэдээжэ.

Бүхы ажал хүдэлмэри бар хүсөөр хэгдэдэг бэлэй. Ниитынгээ малда байранууdые бариха, үхэр малаа үсхэбэрилхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдажа эхилээ. А. Е. Сидых, И. А. Кыштымов, М. М. Бельский, И. Г. Воронов гэгшэд удаань колхозой түрүүлэгшээр хүдэлньэн байна. Колхозой үйлэдбэри эмхидхэхэ гээшэ бэлэн бэшэ ьэн. Барилга хэхэдэ, материалнууд, барилгашадшье дуталдаха. Тиигэбэшье мал ажал ба тарьяан ажалые хүгжөөхэн тула колхозой гэшүүд ехэ оролдолго, эдэбхи үүсхэл гаргадаг байгаа. 1934 ондо В. Ф. Попов түрүүлэгшээр ьүнгагдажа, 1945 он болотор хүдэлхэ үедөө, колхозой коммунистнууд, комсомолшуud болон бүхы эдэбхитэдтэ түшэглэн, ажахынгаа экономикые улам бэхижүүлжэ шадаьан байна. Дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ, хүдэлмэришэдэй дуталдадаг байбашье, тарьяа хуряаха, үбһэ тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэрээ саг соонь хэжэ үрдидэг, түрэндэ талха тарьяа, загаьа тушааха түсэбөө дүүргэдэг болоньон байна. Тэрэ үедэ «Байкал» колхоз район дотороо түрүү ажахынуудай нэгэн байньам.

Бүхы ажал хүдэлмэри бар хүсөөр хэгдэдэг бэлэй. Ниитынгээ малда байранууdые бариха, үхэр малаа үсхэбэрилхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдажа эхилээ. А. Е. Сидых, И. А. Кыштымов, М. М. Бельский, И. Г. Воронов гэгшэд удаань колхозой түрүүлэгшээр хүдэлньэн байна. Колхозой үйлэдбэри эмхидхэхэ гээшэ бэлэн бэшэ ьэн. Барилга хэхэдэ, материалнууд, барилгашадшье дуталдаха. Тиигэбэшье мал ажал ба тарьяан ажалые хүгжөөхэн тула колхозой гэшүүд ехэ оролдолго, эдэбхи үүсхэл гаргадаг байгаа. 1934 ондо В. Ф. Попов түрүүлэгшээр ьүнгагдажа, 1945 он болотор хүдэлхэ үедөө, колхозой коммунистнууд, комсомолшуud болон бүхы эдэбхитэдтэ түшэглэн, ажахынгаа экономикые улам бэхижүүлжэ шадаьан байна. Дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ, хүдэлмэришэдэй дуталдадаг байбашье, тарьяа хуряаха, үбһэ тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэрээ саг соонь хэжэ үрдидэг, түрэндэ талха тарьяа, загаьа тушааха түсэбөө дүүргэдэг болоньон байна. Тэрэ үедэ «Байкал» колхоз район дотороо түрүү ажахынуудай нэгэн байньам.

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМААР

Совет хүнүүдэй шэн габьяагаар гайхамшаг ихалта туйлагдаа. Фронт мордоньон 160 хүнэй оройдоол 80-ниинь түрэл нютагаа бусажа ерэньэн юм. Дайн байлдаагаа баатарлигаар дүүргэжэ ерэньэн хүнүүд ажал хүдэлмэридөө хамсыгаа оруужа ороо бэлэй. С. Н. Федоров, М. Н. Попов, К. Н. Трескин, А. З. Гашов, А. А. Кыштымов, А. А. Туробов, Ф. Л. Попов, Г. М. Благодетелев, В. В. Калмыкин болон бусад түрэл колхозойнгоо экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулньан байна. Тэдэнэй дундаьаа дайнай ба ажалай ветеран Афанасий Захарович Гашовые онсолон тэмдэглэлтэй. Энэмнай колхозой эхилхэньээ хойшо модошо дарханаар, удаань колхозой бригадираар ажаллаа. Тэрэ дайнда хүндөөр шархатаьан байбашье, колхоздоо ерэжэ хуушан ажалдаа ороо ьэн. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада 1956 ондо долоон жэлэй ьүргуулиин байшан бодхоогоо. Бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабарияа хамтын хэрэгтэ зорюулньан намтартай. А. З. Гашов оло дайн Хүндэлэлэй грамотаар, медальнуудаар шагнагданхай. Иимэрхүү жэшээнүүдые дурдаха болоо ьаа, олон ааб даа.

Мүнөө «Байкал» колхоз олон ьалберитай томо ажахы болонхой. Тус колхоз гол түлэб загаьа олзоборилхоьоо гадна, нугаьа үдхэнэ, ургаса таряа тарина. Үнгэрьэн 50 жэлэй туршада колхозой экономико тулгай ехээр хүгжөө. Ьүүлэй арбан жэлэй туршада ажалдаа амжалтануудые туйлажа, гүрэндэ загаьа тушааха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээнь, 1981 оной түсэб 167 процент дүүргэгдээ, шубуунай 300 центнер мяхан түсэбөө гадуур тушаагдаа. Шубуушад А. А. Степанова, Е. Ф. Гусева, Ф. И. Попова, Л. В. Кыштымова, Т. М. Мещенина болон бусад эрхим ьайнаар ажаллана.

Манай Посольскын дунда ьүргуули дүүргэгшэдэй түрэл колхозсдоо ажаллахаар үлдэг гуримтай боложо байна. Тэдэнэй олонхинь загаьашад ба механизаторнууд болонхой. В. Попов, Н. И. Кыштымов, В. Бруев, В. Полевин, Н. Марченко, Г. Добрынин болон бусад тэдэнэй тоодо ороно.

Ажалай ветеранууд С. И. Пушкарев, И. В. Добрынин болон бусад залуушуулда ьайн ьайхан үльгэр жэшээ харуулжа, тэдэнэй ёёнойл ьүрган хүмүүжүүлэгшэд болонхой.

Манай загаьа олзоборилдог колхознигуудай ажаовидал жэлньээ жэл

ЗАЛУУ РЕПОРТАЖ
ЗУРААШАДАЙ БҮТЭЭЛНҮҮД

Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной байшанда республикымнай залуу уран зураашадай бүтээлнүүдэй выставкэ баяр ёнололой оршон байдалда нээгдэбэ. Зуу шахуу уран зураг, графикын болон скульптурын бүтээлнүүдые асаржа, болохоёо байһан ВЛКСМ-эй XIX съездэдэ, мүн СССР-эй 60 жэлэй ойдо манай залуу уран зураашад түс выставкэеэ зорюулба гээшэ.

Выставкые нээхэ үедөө республикын соёлой министрэй орлогшо нүхэр Ю. Ж. Батуев, Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной правленийн түрүүлэгшэ, РСФСР-эй габьяата уран зураача Д-Н. Д. Дугаров гэгшэд коммунизм байгуулжа байгаа совет хүнэй солые маг-тан дуулаһан, мүнөө үе сагайнгаа эрилтэдэ хүрэмэ бүтээлнүүдые саашадаашье олошоруулхыень сугларагшадай халуун альга ташалга доро хүсэбэ.

Уужам салуу залай хананнуудаар залуушуулай уран зураагууд элбэгээр, эмхитэйгээр үлгөөтэй. Дундуурнь скульптурна, мүн керамикаар бүтээгдэһэн гоёлой зүйлнүүд нюдэнэй шэмэг болон оршоно.

Зурагууд, зурагууд... Томохон хэмжээнэй рама соо хоноогдоһон «Долгин» гэжэ зураг анхарал татана. Хара хүрин үнгэтэй, сабшамал эрид хабсагай урасхал дүүрэн хүсэтэ мүрэнэй һэжэлүүр һүрин зогсонхой. Энэ зурагые хаража байхада, агуухэ байгаалинн мүнхэ тэмсэлтэ, гайхамшаг тэнсүүритэ жама ёһон түхай бодолгодо абтамаар. Хажуудань «Дурсалга» гэжэ зураг. Арайл үшөө эдеэшэжэ үрдеэгүй хэдыхэн алим жэмэс эшэһээ таһараад, хододоо тунгалаг, хододоо хүйтэн худагай нюрууда харагдана. Тэдэниие ульһатай зөөлэн альган мэтээр бөөмэйлхэ абар-табархан набшаһад таража, хөөмэй мэтээр үзэгдэнэ. Энэ зураг хадаа бэлигтэй поэт Намжил Нимбуевай эртүүр таһарһан дуун мэтэ аялгатай. Эдэ мэтын, мүн бусадшье таабаритайхан далда удхатай зураг-бүтээлнүүдэй автор Бальжа-Нима Доржиев байба. Энэ нүхэрнай үнгэрһэн жэлдэ И. Репинэй нэрэмжэтэ уран зурагай, скульптура болон архитектурын Ленинградай институдые эрхимээр дүүргэһэн хүн. Тэндэ СССР-эй арадай уран зураача Е. Е. Моисеенко гэгшын хүтэлбэри доро уран бүтээлэй онол арганууды шудалһан байна.

—Саашадаа Совет Буряадай милицидэ зорюулжа, ниитын журам сахиха албанда габьяатай нэгэ нүхэрэй портрет зураха түсэбтэйб,— гээ һэн Бальжа-Нима.

Эрхүүгэй уран һайханай училищи дүүргэһэн Тамара Шантановагай «Натюрморт» нарин хурсаар зурагданхай, хэмжээгээрээшье нилээд томо бүтээл байна.

—Москвада В. Суриковай нэрэмжэтэ уран зурагай институт дүүргэжэ ерэһэнэйнгээ удаа Альбина Цыбикова нүүлэй үедэ оролдоҗотой нэ. тэрүү ажалаараа уран бэлигээ улам хурсадхажа байна, —гэжэ Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн научна хүдэлмэрилэгшэ Баир Дондокович Дугар-Жабон хөөрэнэ. Буряадай комсомолой шангай лауреат А. Цыбиковагай «Шаазгайн үдэтэй портрет» гэжэ зурагай хажуудa харагшад удаан тогтожо, ханалгатайгаар шэргэнэ. Шаазгайн ута үдые үнэндөө хадхаһан залуухан буряад басаганай бодолгодо хатаһан шарай, тэрэнэй уран бодол энэ зурагай гол удхые тайлбарилан харуулна.

Тиихэдэ Эрхүүгэй уран һайханай училищи дүүргэһэн Олег Козловой «Хабсагай» гэжэ зураг, мүн лэ байгаалиин нэгэ үзэгдэлые хёрхоор хаража гаргаһан бүтээл байна. Даниил Олоевой графика выставкэ харагшадта һонирхолтой. Тэрэ гол, түлэб түрэл Улаан-Удэ хотынгоо пейзаж харуулһан зурагуудые эндэ дурадхаа. «Үүхэтэ газар», «Шэнэ пейзаж» гэхэ мэгын бүтээлнүүд залуу зураашын амжалтые гэршэлнэ.

Москвада уран һайханай промышленна дээдэ училищи дүүргэлэн Рэгзэма Жимбиевагай керамикаар уралан бүтээжэ, үнгэлэн шэмэглэһэн зүйлнүүдые сугларагшад тойрон гоёшоно.

Залуу уран зураашаднай үе сагайнгаа дабшасые үртөнөөр, өөр өөрынгөө уран бодолоор шүүрдэжэ, ажабайдалай олон талые зураглан харуулхадаа, хуби хубиингаа уран бэлигэй түхэл маягые элирүүлжэ һурана гэһэн бодолтойгоор выставкэһээ гараа һэм.

Б. ЖАНЧИПОВ.

БУРЯАД УРАН ЗОХЁОЛДО ЗОРЮУЛАГДАНА

РСФСР-эй Уран зохёолшодой үмэнэһөө долоон хоног бүри гаража байдаг «Литературная Россия» газетын хуудаһанууд СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойе үгтуулан Россин аха, дүү автономито республикануудай уран зохёолой хүгжэлтэдэ зорюулагдадаг юм. Тус газетын ээлжээтэ һаяын номерой хэдэн хуудаһан Буряадай уран зохёолшодто зорюулагдаа.

КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр А. А. Бадиев республикын литература, искусствын хүгжэлтэдэ зорюулагдаһан статья толилуулаа. Поэдүүд Николай Дамдинов, Чимит-Рэгзэн Намжилов, Цырен-Дулма Дондокова, Лосон Тапхаев, Владимир Намсараев болон Андрей Ремянцев гэгшэдэй шүлэгүүдтэй, Владимир Митыповэй шүлэгэй нэ рассказтай уншагшад танилсаха байна. Мүн энэ номерто поэт Дамба Жалсараевай зохёохы ажал тухай статья, Сергей Цырендоржиевай номдо шүүмжэлэл толилуулдоо.

Н. ДАМБАЕВ.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОР

ЭДИР НАҺАНАЙ ЗАЛИ ЕХЭ

Манай республика дотор дүрэ буляалдалгын барилдаан улам үргэнөөр хүгжөөгдэжэ байна. Буряад ороной бүхы шахуу районуудта эмхидхэгдэн байгуулагдаһан секциннүүдтэ, хүүгэдэй спортын һургуулинуудта 30 мянга шахуу хүбүүд барилдаанай нюусануудтай танилсана. Бэлигтэй бэрхэ 60 гаран тренер тэдэнние һурган һорижо, мэргэжэл шадабаряа дамжуулан үгэжэ байдаг.

Эгээл инмэһээ һүүлэй жэлнүүдтэ мэнайда эдиршүүлэй, залуушуулай дунда һуралсал-һорилгын хүдэлмэри эдэбхижүүлэгдэжэ, һайн үрэ дүнгүүдые үгэбэ. Тиигэжэ эдир барилдаашаднай ехэ-ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, амжалта, илалта туйлаһа. Тусхайлбал, эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалын барилдаагаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Красноярск хотодо боложо дүүрээ. Буряадай багшанарай институдай студент, спортын мастерта кандидат Г. Галсанов энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан манай 10 гаран хүбүүд соohоо шалгаржа, дундууршаг шэгшүүртэ гурбадахи һуури эзэлээд, бронзо медаляар шагнагдаһан байха юм. Энэнь манай алдар суута барилдаашадые халажа абаха бэлигтэй залуу спортсменүүдэй урган гаража байһые гэршэлбэ бшуу.

Эрэшүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Буряадай багшанарай институдай спортзал соо үнгэргэдэхэдөө, дээрэ хэлэгдэнэн ушар баримтын зүб байһые элирхэйлэн харуулба.

Спортын хэдэн бүлгэмүүдэй 100 гаран барилдаашад хаоаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэн байха юм. Тэдэнэй дунда залуушуул олон байгаа гээд тэмдэглэлтэй. Өөһэд өөһэдынгөө Түбэй соведүүдэй түгэсхэлэй нааданда, ВЦСНС-эй мүрысөөндэ хабаадахын тула һуралсал һорилго хэжэ байһан дээрэһээ «Урожай», «Локомотив», «Динамо» ба бусад бүлгэмүүдэй бэрхэ барилдаашад — республикын суглуулагдамал командын гэшүүд: спортын мастернууд В. Ринчинов, М. Цыдыпов, Б. Дашибальжиров, Л. Актинов, Ц. Иванов, В. Вострецов, В. Мархаев, Ц. Гулгенов, В. Миланханов болон бусад энэ чемпионадта хабаадажа шадабагүй. Тэдэнэй хабаадаа һаань, хибэс дээрэхи тэмсэл бүри һонирхолтой болохо һааб даа.

Манай бэлигтэй бэрхэ барилдаашадай нэгэн —залуушуулай дундаһаа дэлхэйн чемпион, уласхоорондын класай спортын мастер Борис Будаев мүн лэ хибэс дээрэ гараагүй. Ушарынь гэхэдэ, тэрэ СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, апрелиин 22—25-да Болгариин нинслэл— Софи хотодо үнгэргэгдэхэ Европын чемпионадта бэлдэжэ байна. Иранай болоҗ Монголой нинслэл хотонуудта үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ илалта туйлажа, Борис нимэ ехэ нэрэ хүндэдэ хүртөө.

48 килограмм. Зүүн Сибириин технологическа институдай нэгэдэхи курсын студент В. Балдуев («Забайкалец») түгэсхэлэй уулзалгада А. Степановые («Буревестник») нюргалдуулан унагаажа, эрэшүүлэй дундаһаа республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртэбэ. А. Пильчинов («Трудовые резервы») гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

Б. Дашибальжиров («Трудовые резервы») удаадахи шэгнүүртэ илаха байха гэжэ суглараг шад нааа һэн. Ушарынь гэхэдэ, тэрэ бүхы уулзалгануудтаа бэлэхэнээр шүүжэ гараба. Зүгөөр Ленинградай физкультурын институт дүүргэлэн классическа барилдаагаар спортын мастера кандидат Жаргал Базаров тус һанамжыень буруушааһан байгаа. Тиигэжэ тэрэ эдэбхитэйгээр барилдажа, нүгөөдэеэ тээлмэрдүүлбэ. Уулзалгын 10:10 тоотойгоор дүүрэшье һаань, булюу һайн арга дүрэ хэрэглэлэн Ж. Базаров («Динамо») нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Спортын мастернууд В. Актинов («Динамо») Б. Гулгенов («Трудовые резервы») хоёр түтэсхэлэй мүрысөөндэ уулзаха аргатай байбашье, жэрэб таталгын ёһоор, нэгэдэхи дүхэригтэ хабаяа туршаха баатай болобо. Эндэ дүршэл ехэтэй Бадмажаб Гулгенов илалта туйлаа. Һүүлшын уулзалгада хүдөө ажахын институдай студент Нимажаб Дашиевтай тэрэ уулзаба. Тэд Дашиев тээлмэрдэжэ байнгүй, эдэбхитэйгээр добтолжо, суглараг шадай маг-таалда хүртөө. Гэбэшье дүршэл шадабари өөрынхнээ абадаг ха юм даа. Тиигэжэ Б. Гулгенов диилэһэн байна.

62 килограмм. Эндэ спортын гурбан мастер сугларжа, залуушуулһаа шанга шалгалта абаба. Сэхьень хэлэхэдэ, тэдэ энэ шалгалтые амжалтатайгаар барыа гээд хэлэлтэй. Арбадахи класс дүүргэһэн Александр Бардахановтай спортын мастернууд Михаил Танганов, Виктор Гашинов гэгшэдые шүүжэ, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараба. Эндэ манай бэрхэ мастернуудай нэгэн Владимир Цэдашиевтай уулзахадаа, гоё һайхан арга дүрэтэй барилдаашан болохо ябаһанаа харуулаа. Зүгөөр Александр дүршэл шадабаряар багашаг байжа, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Тренер В. М. Сыпеев тус амжалтадань ехэ габьяатай юм.

Энэ шэгнүүртэ гурбадахи шанда хүртэхын түлөө шанга тэмсэл болоо. Владимирай дүү хүбүүн — Буряадай багшанарай институдай нэгэдэхи курсын студент Гуро Цэдашиев технологическа институдай студент Владимир Хандажаповтай барилдаба. Г. Цэдашиев илалта туйлажа, гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ спортын мастернууд А. Пав[illegible] («Урожай»), С. Галсанов («Буревестник»), уласхоорондын классай спортын мастер О. Алексеев («Урожай»), спортын мастерта кандидат С. Пашинский («Буревестник») гэгшэд илажа, республикын чемпионууд болоо. Хоёрдохи дунда шэгнүүртэ леэгдээгүй ушар тохёолдоо. Манай бэлигтэй залуу барилдаашадай нэгэн, спортын мастер Михаил Елбаскин («Урожай») һүүлэй үедэ һоргоо бэлэдхэлээ һуладуулаа. Тиигэжэ тэрэ түрүүшын дүгриитэ С. Пашинскида шэнэдэжэ, бронзо медаляар шагнагдаба. Мүрысөөнэй дүнгэ һээ Михаил зүб тобшо хэхэ ёһотой гэжэ һанагдана.

— Энэ жэлэй мүрысөөн залуушуул онсо шалгаа. Тиигэжэ тэдэ олохон шүүрнүүдтэ илажа гаргэхэ гү, али шангай һуруудые эзэлһэн байна. Тодорхойлбол, Александр Бардаханов, Жаргал Базаров, Нимажаб Дашиев, Владимир Табинаев болон бусад барилдаашад боложо ябаһаа харуулаа. Мэргэжэлтэй залуу тренернүүдэй, тусгаабал, В. Ангархаевай, В. Одеевэй, К. Балдаевай, С. Кымыковэй һайнаар хүдэлөөһые энэнь гэршэлнэ. Тиигэжэ дутуу дунданууд шэлэлэгдээ. Эдэниие усадхаа шэ бидэнэй, тренерүүд гол зорилго болоно, — гэ республикын суглуулагдамал командын ахалагша тренер В. В. Баймеев хөөрэнэ.

Июнь һарада Орджоникидзе хотодо үнгэргэгдэхэ СССР-эй чемпионадта хабаадаа суглуулагдамал команда мүрысөөнэй дүнгүүдээр бүрдүүлэгдэхэ байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: спортын мастер А. Павлов («Урожай» гарһаа) барилдаа байна; чемпион болоо С. Пашинский.

В. ПЛУТТЫН фото.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

ОЛОНОЙ ҺОНИРХОЛ ҮҮСХЭНЭ

Совет-Американ хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын үнгэргэгдэхэ арга боломжотой байһан тухай «Правдын» корреспондентын асуудалда Л. И. Брежневэй үгэһэн харюу бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр тайлбарилагдана. Энэ хадаа уласхоорондын срёо асуудалнуудые хөөрэлдөөнүүдэй ашаар шиндхэхые, өб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай аша туһада США-тай хөөрэлдөөнүүдые эдэбхитэйгээр хэхые Советскэ Союзай үнэн зүрхэнһөө хүсэжэ байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ олоннитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг гадаадын хэрэгсэлнүүд тоолоно.

Социалис ханы нэгэдэлтэ оронуудай газетэнүүд Л. И. Брежневэй үгэһэн харюугай дүүрэн текстые түрүүшынгээ хуудаһануудта томо гаршагууд доро толилһон байна.

Али бүхы хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар США-тай эдэбхитэй хөөрэлдөөнүүдые хэхээр бэлэн байһан тухайдаа Советскэ Союз мэдүүлбэ гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Иимэ уулзалга һайнаар бэлдэгдэжэ, барагаар үнгэргэгдэхэ ёһотой гэжэ Л. И. Брежнев зааба.

Американ президенттэй уулзаха байһан тухайдаа совет хүтэлбэрилэгшэ тодорхой дурадхал оруулба гэжэ ГДР-эй телевидени дамжуулна. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэһэн элидхэл дотороо найруулһан хараа бодолоо Л. И. Брежнев баталаа гэжэ Венгриин «Непсабадшаг» газетэ бэшэнэ.

«Нью-Йоркдо бэшэ, харин Европын нейтральна орондо энэ жэлэй октябрь һарада уулзалга үнгэргэхэ гэһэн Л. И. Брежневэй дурадхал һайн үндэһэ баримтатай байна» гэжэ ЮПИ гэдэг американ информационно агентствоо тэмдэглэнэ. «Совет-американ дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга тон харюусалгатай байна. Энэнь хоёр гүрэндэ даалгагдаһан этигэл найдалые харюулха ёһотой гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ онсо анхаралаа хандуулба гээд АП гэдэг американ информационно агентство батална.

Л. И. Брежневэй харюу үгэһэнтэй дашарамдуулан, **Сагаан байшан** мэдүүлгэ толилуулаа. Тусхайлбал, тэрээн дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Президент Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые бидэ наринаар шэнжэлхэбди.

Америкын **«Вашингтон пост»** газетэ, Франциин **Франс Пресс** агентство Японой **«Майнити»** газетэ, **Швейцариин МИД-эй** түлөөлэгшэ, Финляндиин гадаадын хэрэгүүдэй министр **П. Стенбэк** Л. И. Брежневэй үгэһэн харюунуудые үргэнөөр шэнжэлбэ.

СЪЕЗД ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

ПРАГА. Чехословакиин профсоюзуудай X съезд эндэ хүдэлмэрээ дүүргэбэ. КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй президент Г. Гусак түгэсхэлэй заседанида хабаадалсаһан байгаа.

Съезд тогтоол баталан ababa. КПЧ-гэй XVI съездын шиндхэбэринүүдые бэелүүлхэ, ЧССР-тэ хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулха талаар Чехословакиин профсоюзуудай зорилгонууд тогтоол дотор тодорхойлогдонхой.

Съездын делегадууд Профсоюзуудай Бүхэсоюзна Центральна Советдэ амаршалгын бэшэг эльгээбэ. Коммунис общество байгуулгын хэрэгтэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай ажалшадай баатаршалгата хүсэлэл оролдолгонуудые гаргажа байһаарнь бүхы чехословак арад омогорхолтойгоор адаглана гээд документ дотор хэлэгдэнэ. Совет профсоюзуудай XVII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор найруулагданхай. Советскэ Союзай эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдые бидэ үндэрөөр сэгнэнэбди. Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ Чехословакиин профсоюзуудта дүй дүршэлэй ба урма зоригжолой баян эшэ үндэһэн болоно.

Агуусхэ Октябриин 65 жэлэй ойе, СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй баяр жабхалантайгаар тэмдэглэхые бэлдэжэ байһан жэлдэ Чехословакиин профсоюзууд манай аха дүү ороныуудай арадуудай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбоое хүгжөөлгэдэ ехэ хубитаяа оруулха юм гээд бэшэг дотор тэмдэглэгдэнэ.

Дэлхэй дээрэхи революционно, түрүү үзэлтэй профсоюзай ажал ябуулагшадые мүрдэн хашалгада эсэргүү тогтоолые съездын делегадууд нэгэн һаналтайгаар баталан абаба.

Съезд Чехословакиин профсоюзуудай хүтэлбэрилхы органууды: Центральна советдэй нэгэдэхи пленум дээрэ КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн К. Гофман, ЧССР-эй ЦСПС-эй түрүүлэгшээр Дахинаа һунгагдаһан байна.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

КАБУЛ. ООН-ой Генеральна секретариин түлөөлэгшэ Д. Кордовес албанай хэрэгээр Афганистанай Демократическа Республикада ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ. Тэрэ НДПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, ДРА-гай. Революционно Советдэй Түрүүлэгшэ Бабрак Кармальтай, ДРА-гай гадаадын хэрэгүүдэй министр Ш. М. Досттой уулзаһан байгаа. Афганистанай тусхай тушаалтадтай хэһэн хөөрэлдөөнүүдни бүтэмжэтэй һайн, ашатай тухатай байгаа гэжэ Д. Кордовес Афганистанай нинслэл хотоhоо мордохынгоо үрда тээ тэмдэглээ. Хүндэмүүшэ халуунаар угтаһанайнь түлөө ООН-ой Генеральна секретариин түлөөлэгшэ ДРА-гай хүтэлбэрилэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

АНГЛО-АРГЕНТИНЫН ХЁМОРОО ЗҮРИШЭЛДӨӨН

ЛОНДОН. Фолклендскэ (Мальвинска) аралнуудһаа уламжалан, Аргентинэтэй сэрэгэй хёмороо зүришэлдөө үүдхэхэ гэһэн эзэрхэг түримхэй хараа шэглэлээ Великобританиин консервативна правительство үргэлжэлүүлһээр. Хэрбээ дипломатиин туһалаагүй һаань, хёмороо зүришэлдөөндэ хүсэ хэрэглэлгэһээ арсахагүй байһанаа премьер-министр М. Тэтчер элирхэйлэн харуулна гэжэ Рейтер агентство бэшэнэ.

Бүхы резервистнүүдэй хэрэгүүдые шалгаха гэһэн захираалта торимн кабинет гаргаа гэжэ Лондоной «Дейли миррор» газетэ мэдээсэнэ. 55 наһанай али бүхы сэрэгэй албатад армида татагдахадаа магадгүй байна. Нэн түрүүн буу зэбсэгүүдэй түхеэрэлгэнүүдэй талаар технигүүд, мэргэжэлтэд албанда татагдаха юм гэжэ газетэ бэшэнэ.

Бүлэг олтирогууд тээшэ дабшажа ябаһан Британиин сэрэгэй корабльнууд дээрэ сэрэгэй һуралсал болоно.

Правительствын түсэбүүдые һайн мэдэхэ парламентари-консерватор У. Черчелиин (наһа барахан премьер-министрэй аша) хэлэһэнэй ёһоор, Британиин флот «неделиин һүүл багта» Аргентинын хүсэнүүдтэ шанга сохилто үгэхөөр дүтэлхэ байна.

Ториин эзэрхэг түримхэй ябуулганууды буруушаалтын хүдэлөөнүүд Англида үргэдэжэ байна.

И. ГАНДИИН МЭДҮҮЛГЭ

ДЕЛИ. Советскэ Союзтай манай харилсаа холбоон ходоо үнэн зүрхэнэй, дүтын байгаа юм гэжэ албанай хэрэгээр Саудовска Аравида ерээд байһан Индиин премьер-министр Индира Ганди Саудовска «Эр-Рияд» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлээ. Бидэнэртэ хүшэр хүндэ сагай тохёолдоходо, Советскэ Союз маанадта туһалхаяа ерэһэн байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Инди болон США-гай хараа бодол хёмороо зүришэлдөөтэй байна гэжэ Индиин ПТИ гэдэг информационно агентствээр дамжуулагдаһан интервью дотороо И. Ганди мэдүүлбэ. Хоёр талын харилсаандахи арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор гуримшуулха зорилготойгоор Пакистантай хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлхые хүсэжэ байһанаа Инди баталаа.

ГУРБАН НААДАНАЙ ҺҮҮЛЭЭР

Шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй гурбадахи нааданда хэдэн шанга тулалдаанууд боложо, суглараг-шадые һонирхуулба.

Андреев Митыпов хоёрой парти хэдэхэн ябадалай һүүлээр тэнсэлгээр дүүрээ. Талаан туршахые хүсэнгүй, тэдэ бусад хюлгэнүүд дээрэ ямар тэмсэлэй болохые хүлеэхые шидэнэн байгаа.

Елсуков Залкинд хоёрой уулзалга шатарта дуратайшуулай анхарал татаа. Тэдэнэр Каро-Каннай хамгаалата наадаба. Эндэ сагаанаар наадаһан Илья Елсуков ехэ булюу байдалтай болоо. Тиигэжэ хараар наадагшын ноён хюлгын тэгэн дунда хүшэр хүндэ байдалда оробо. Угайдхадаа, Валерий Залкинд цейтнодто орожо, һүүлшынгээ арбан ябадалые дары түргэн хэхэ ушартай болоhон байна.

Хюлгын тэгэн дундуур урагшаа дабшаһан хоёр хүбүүень зогсоохын тула Залкинд тэмээгээ мнинтээр үгэбэшье, эдэбхиеэ абажа шадаагүй. Тиин наахашье аргагүй болоходоо, нүхэрөө илалтаарнь амаршалба.

Шандибаев Шагдыров хоёр испан парти наадаа. Бэрсынь тала руу эршэмтэйгээр добтолжо, сагаанаар наадагшань булюу байдалтай болобо. Удаань бодонуудаа андалдаһанай һүүлээр сагаан тэргэ нүгөөдынгөө ара тала руу сүмэрэн орожо, илалта олгуулба.

Бусад партинууд нигэжэ дүүрээ: Логинов — Рушаков, — 0:1, Прутовой — Шагжиев — 0:1, Хаханов — Леонов — 0:1, Инкина — Ильиных — 0:1, Максимов — Буруев — 0:1. Юрэдөөл, энэ үдэрые «хараар наадагшадай үдэр» гэхэдэ алдуу болохогүй. Ушарынь гэхэдэ, гол түлөб хараар наадагшад лэ илалта туйлажа, мүрысөөнэй таблицада очконуудые бэшүүлһэн байна.

Гурбан нааданай һүүлээр И. Елсуков, О. Шандибаев гэгшэд тус тустаа гурбан очкотэй боложо, урагшаа гараба. А. Андреев, М. Леонов, Б. Митыпов гэгшэд тэдэнэрһээ хахад очкогоор гэгдэнэ. Имагтал эдэнэй хоорондо түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэл болохоор хүлеэгдэнэ гэжэ хэлэлтэй.

В. ХАХАНОВ.

ЗОНЫН МҮРЫСӨӨН

РСФСР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиадын тоосоогоор столой теннисээр зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүрбэн үдэрэй турша соо Шэтэ хотодо боложо дүүрэбэ. Манай зонын 9 хизаар, область болон автономито республикын суглуулагдамал командануд тэрээндэ хабаадаһан байгаа.

Эдэ наадан юугээрээ онсо илгаатай байгааб гэхэдэ, тусхай физическэ бэлэдхэлэй талаар мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө. Спортын зургаан зүйл: 30 метртэ, 1000 метртэ урилдаануд, перекладина дээрэ бээ таталга, гимнастическа һандали дээгүүр һүрэлгэ болон бусад упражненинүүд мүрысөөнэй программада оруулагдаба.

Манай команда һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Шэтын областиин командын түлөөлэгшэ Олег Бутаковһоо 4 очкогоор гартажа, манай спортын мастерта кандидат Сергей Курдюков хоёрдохи һуури эзэлээд, РСФСР-эй Спорткомитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр столой теннисээр шанга тэмсэл эхилбэ. Өөһэдынгөө бүлэгтэ манай бага ракеткын мастернууд Яхадай АССР-эй, Сахалинай болон Магаданай областьнуудай командануудые 6:0 тоотойгоор шүүгээд, Хабаровска хизаарай спортсменүүдтэ 3:6 тоотойгоор илагдабашье, түгэсхэлэй нааданда гараһан байна.

Эндэ теннисистнүүднай Примориин хизаарай түлөөлэгшэдые 6:4 тоотойгоор шүүбэшье, шэтынхидтэ булнгдашоо. Тиигэжэ манай команда гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

Шэтын спортсменүүд зонын чемпионууд болоо. Тэдэ РСФСР-эй Спорткомитедэй кубогаар шагнагдаба. Хабаровска хизаарай түлөөлэгшэд хоёрдохи шанда хүртэһэн байха юм.

Улаан-Удын 51-дэхи дунда һургуулиин 9-дэхи класай һураша Наташа Гершман манай командаһаа онсо шалгараа. Тиигэжэ тэрэ спортын мастерта кандидадай норматив дүүргээ. Хубиин тоосоогоор тэрэ дүрбэдэхи һуури эзэлжэ, РСФСР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөндэ Буряадай АССР-эй спортын нэрэ хүндые хамгаалха эрхэдэ хүртөө. Энэ хадаа эдир һурагша басаганай түрүүшын ехэ амжалта болоно.

П. НОВАК,
столой теннисээр республикын суглуулагдамал командын ахалагша тренер.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан

«Хүүргэшэдэй илалта» — Л. Дугаровай статья. КПСС-ийн ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ — тогтоол. — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһан

«Съездын шиндхэбэринүүдые бэелүүлхэ» — С. Сливрын статья. В. И. Ленинэй түрэһөөр 112 жэлэй до — «Залуушуул ба баялиг шудална» — Е. Ибушевагай статья. Редакцияда ерэһэн бэшэгүүд. Гектобүхэнһөө — үндэр ургацта. «Ногоон конвейер» — Баировай статья. Н. Ефремовэй фото-мэдээсэл.

Гурбадахи хуудаһан

50 жэл КПСС-эй эзэрэгдэлэй. «Ленинскэ урягагай комунист» П. Климовэй статья. «Партбилет — хоёрдохи хэн» — В. Чулиин статья. «Хойто Байгалдахи газар хүдэлөөн тухай» — Ю. Бориной статья. Хилын сагаан һаа телстайпаар абтаа. Мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһан

«Поликлиникэ—санаторий» С. Тюлюкинэй статья. «Ямаршаг хазагайруулагшад хараасаха ёһотой» — М. Мартовагай статья. «БАМ-айн урилдаан» В. Смирновай статья.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикын торнай сэлмэг байха, шинэ нойтон орохогүй. Удаан 7—12, зарим районуудта 11—16 градус хүрэтэр ааарха.

Улаан-Удэдэ сэлмэг бай удэрынь 12—14 градус лаан болохо.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат, —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02376. Заказ № 93. Индекс 5901